

Socialstyrelsen

**Vejledning i brug af redskab
til afdækning af ansøgers
mentaliseringsressourcer**

Til brug for socialtilsynenes godkendelse af plejefamilier i Danmark.

Viden til gavn

Publikationen er udgivet af

Socialstyrelsen

Edisonsvej 1

5000 Odense C.

Tlf: 72 42 37 00

E-mail: info@socialstyrelsen.dk

www.socialstyrelsen.dk

Forfattere: Anne Blom Corlin og Jeppe Budde,
Refleksivt Forum.

Digital ISBN: 978-87-94371-05-6

Indhold udarbejdet for Socialstyrelsen af
Refleksivt Forum, www.refleksivtforum.dk,
med hjælp fra psykolog Tina Stokkebo.

Udgivet juli 2019.

2. udgave er bearbejdet af Refleksivt Forum og
Socialstyrelsen. Udgivet september 2022.

Download eller se rapporten på
www.socialstyrelsen.dk

Der kan frit citeres fra rapporten med angivelse
af kilde.

Indhold

FORMÅL OG INDHOLD	4
DEL 1. TEORETISK GRUNDLAG	6
BETYDNINGEN AF OMSORGSSVIGT OG TRAUMER HOS ANBRAGTE BØRN OG UNGE.....	6
PLEJEBØRNS BEHOV FOR AT BLIVE MØDT PÅ MENTALISERENDE VIS	6
MENTALISERINGSBEGREBET	8
Mentaliseringsdimensioner	9
Mentaliseringsårbarheder og mentaliseringssvigt.....	10
VURDERING AF MENTALISERINGSRESSOURCER.....	11
DEL 2. PRÆSENTATION AF MENTALISERINGSINTERVIEW OG MENTALISERINGSANALYSE	13
MENTALISERINGSINTERVIEWET	13
Spørgsmål, der relaterer til tre relationelle kontekster	13
Anvendelse af dilemmafilm	15
Præsentation af dilemmafilm.....	16
MENTALISERINGSANALYSE	17
Analyseprocessen	17
Tjekliste til en risikobaseret vurdering af mentaliseringsressourcer	19
DEL 3. FREMGANGSMÅDE	20
FASE 1: BRUG AF LIVSHISTORIE	20
FASE 2: MENTALISERINGSINTERVIEWET	21
Hvornår og hvordan	21
Opbevaring af lydoptagelse	22
Rollefordelingen i gennemførelsen af interviewet	22
Kobling til livshistorie	22
Introduktion af Interviewet: at skabe en tryk og forudsigelig atmosfære	23
Interviewteknik	23
Afslutning af interviewet	24
FASE 3: ANVENDELSE AF DILEMMAFILM	25
Hvordan anvendes og analyseres interviewet ud fra dilemmafilme?	25
FASE 4: ANALYSE AF MENTALISERINGSINTERVIEWET	26
Identificering af mentaliseringsressourcer og -årbarheder.....	26
Analysetrin 1: Identifikation af mentale tilstande	27
Analysetrin 2: Identifikation af mentaliserende ressourcer	27
Analysetrin 3: Mentaliseringsårbarheder.....	29
Analysetrin 4: Anvendelse af tjekliste til vurdering af mentaliseringsressourcer	31
FASE 5: SAMMENFATNING AF RESULTATERNE	32
Resultaterne skal sammenholdes med øvrige oplysninger	34
FASE 6: TILBAGEMELDING OG AFRAPPORTERING.....	34
Skriftlighed og omsætning til godkendelsesrapporten	35
LITTERATURLISTE.....	37
BILAG 1. LIVSHISTORIE	40

BILAG 2. MENTALISERINGSINTERVIEW TIL SAMLEVENDE MED BØRN	41
BILAG 3. MENTALISERINGSINTERVIEW TIL ENLIGE MED BØRN	44
BILAG 4. MENTALISERINGSINTERVIEW TIL SAMLEVENDE UDEN BØRN	47
BILAG 5. MENTALISERINGSINTERVIEW TIL ENLIGE UDEN BØRN	50
BILAG 6. DILEMMAFILM	53
BILAG 7. TJEKLISTE TIL EN RISIKOBASERET VURDERING AF MENTALISERINGSRESSOURCER	55
BILAG 8. ANALYSESKEMA TIL MENTALISERINGSINTERVIEW TIL SAMLEVENDE MED BØRN	57
BILAG 9. ANALYSESKEMA TIL MENTALISERINGSINTERVIEW TIL ENLIGE MED BØRN	58
BILAG 10. ANALYSESKEMA TIL MENTALISERINGSINTERVIEW TIL SAMLEVENDE UDEN BØRN	59
BILAG 11. ANALYSESKEMA TIL MENTALISERINGSINTERVIEW TIL ENLIGE UDEN BØRN	60
BILAG 12. KENDETEGN VED MENTALISERENDE RESSOURCER	61
BILAG 13. ANALYSESKEMA TIL DILEMMAFILM	62

Formål og indhold

Redskabet til afdækning af ansøgers mentaliseringsressourcer skal anvendes af socialtilsynet i godkendelsen af plejefamilier. Redskabet har til formål at sætte fokus på ansøgers kompetencer i forhold til at etablere og fastholde tilknytning til et plejebarn og drage omsorg for barnets særlige behov, udvikling og opdragelse.

Redskabet fremgår af bekendtgørelse om socialtilsyn.

Det fremgår bl.a. af bekendtgørelsen:

Redskab til afdækning af ansøgers mentaliseringsressourcer

Redskabet til afdækning af plejeforældres mentaliseringsressourcer er udviklet til at afdække kommende plejeforældres ressourcer og sårbarheder til brug for socialtilsynenes godkendelse af plejefamilier. Ved "mentaliseringsressourcer" forstås evnen til at have opmærksomhed på indre mentale tilstande hos sig selv og hos andre, især i forbindelse med forklaring af adfærd.

Redskabet består overordnet af følgende elementer:

Mentaliseringsinterview: Et semistruktureret interview, som eksplicit fordrer, at ansøger mentaliserer over følgende relationelle kontekster:

- 1) Egne tilknytningserfaringer og betydningen af disse for det potentielle plejeforældreskab.
- 2) Relationen til egne børn eller andre former for omsorgsrelationer, herunder forestillinger om det potentielle plejeforældreskab.
- 3) Relationen til en eventuel samlevende partner.

Mentaliseringsanalyse: I analysen af interviewet identificeres kendetegn for gode versus begrænsede mentaliseringsressourcer.

Mentaliseringsinterview

Ansøgeren eller ansøgerne interviewes hver især med et mentaliseringsinterview. Interviewet gennemføres, uden at der er børn til stede. Hvis der er tale om et par, interviewes ansøgerne hver for sig. Interviewet optages auditivt, så tilsynskonsulent, ud fra en risikovurdering, efterfølgende kan afdække kendetegn for mentaliseringsressourcer og sårbarheder i ansøgers refleksioner over visse spørgsmål i det omfang, at dette vurderes at være påkrævet.

Mentaliseringsanalyse

Interviewet skal danne grundlag for en samlet vurdering af mentaliseringsressourcer og sårbarheder hos ansøgeren. Til dette formål kan tjeklisten anvendes til en risikobaseret vurdering af mentaliseringsressourcer og sårbarheder.

Der arbejdes risikobaseret med analysen, forstået således, at tilsynskonsulent kan lytte til svarene på spørgsmål, hvor tilsynskonsulent under interviewet evt. vurderede, at der kunne identificeres tvivl om mentaliseringsressourcer og -sårbarheder.

Tjekliste til en risikobaseret vurdering af mentaliseringsressourcer

Se bilag 7.

Konklusioner på afdækning af mentaliseringsressourcer

Resultatet af analysen og vurderingen af interviewet indgår i godkendelsesrapporten som en del af socialtilsynets vurdering af ansøgers kompetencer i forhold til at etablere og fastholde tilknytning til et plejebarn, og drage omsorg for barnets særlige behov, udvikling og opdragelse.

Med henblik på at understøtte anvendelsen af redskabet er denne vejledning udarbejdet. Den fremgår af Socialstyrelsens hjemmeside: www.socialstyrelsen.dk.

Vejledningen er opbygget i fire dele:

Del 1. Teoretisk grundlag

I denne del af vejledningen beskrives det teoretiske grundlag for redskabet, og der argumenteres for, hvorfor det kan være særlig relevant, at socialtilsynet afdækker mentaliseringsressourcer hos evt. kommende plejeforældre. Desuden vil mentaliseringsbegrebet blive beskrevet.

Del 2. Præsentation af mentaliseringsinterview og mentaliseringsanalyse

I anden del af vejledningen præsenteres mentaliseringsinterviewet, interviewspørgsmålene og evt. supplerende brug af dilemmafilm. Desuden præsenteres mentaliseringsanalysen og tjeklisten til risikobaseret vurdering af mentaliseringsressourcer.

Del 3. Fremgangsmåde

I denne del beskrives det, hvordan redskabet anvendes til at afdække ansøgers mentaliseringsressourcer i godkendelsesprocessen og de faglige overvejelser, som er knyttet hertil. Fremgangsmåden er inddelt i seks faser:

1. Forberedelse og brug af livshistorie
2. Mentaliseringsinterviewet
3. Anvendelse af dilemmafilm
4. Analyse af mentaliseringsinterviewet
5. Sammenfatning af resultaterne
6. Tilbage melding og afrapportering.

Bilagene indeholder hjælperedskaber til afvikling og analyse af mentaliseringsinterviewet.

Vejledningen er udviklet af Refleksivt Forum for Socialstyrelsen i samarbejde med de fem socialtilsyn.

Del 1. Teoretisk grundlag

Betydningen af omsorgssvigt og traumer hos anbragte børn og unge

Når et barn anbringes i plejefamilie, sker det sædvanligvis ud fra et ønske om at tilbyde barnet et stabilt og trygt opvækstmiljø, der kan kompensere for den belastede familiebaggrund, som disse børn ofte kommer fra. Børn eller unge anbringes oftest uden for hjemmet som følge af utilstrækkelig omsorg fra forældrene og med udadreagerende adfærd hos barnet som den hyppigste årsag (Ankestyrelsen, 2015). Flertallet af anbragte børn og unge har således haft en opvækst med forskellige former for omsorgssvigt og traumer.

Nyere dansk forskning viser, at omkring 70 % af børn og unge, der er anbragt i plejefamilie i Danmark, karakteriseres af plejefamilierne som børn med en diagnose eller *en høj grad af særlige følelsesmæssige behov* (Bryderup, Engen & Kring, 2017). Det er vigtig viden, fordi vi fra andre undersøgelser ved, at der er en sammenhæng mellem sammenbrud i anbringelser og forekomsten af traumerelaterede psykiske problemer hos plejebørn.

Selv, hvor udviklingsmæssige traumer *ikke* er til stede, kan en placering af et barn i familiepleje være forbundet med betydelig stress for både barnet og dets plejeforældre, hvilket skaber en øget risiko for sammenbrud i anbringelsen (Baker, Gibbs, Sinclair & Wilson, 2000). Plejeforældrenes egen evne til at håndtere stressfyldte situationer, både hos barnet og hos sig selv, har således stor betydning for stabiliteten og kontinuiteten af et plejeforhold.

Omsorgssvigt i børns tidlige tilknytningsrelationer har afgørende betydning for deres sociale, emotionelle og kognitive udvikling (Rifkin-Graboi, Borelli & Enlow, 2009). Omsorgssvigt påvirker evnen til at kunne aflæse og forstå egne og andres følelser og tanker, også kaldet mentalisering. Mentalisering er evnen til, samtidigt og på en nuanceret måde, at tænke over og føle, hvad der foregår i én selv, i andre og mellem mennesker. Mentalisering handler om, at forsøge at se bagom egen og andres adfærd, ved at danne sig en fornemmelse af de følelser, motiver, tanker, intentioner, mål m.m., der ligger bag en given handling eller adfærd. Mentalisering er således en form for mental aktivitet (social cognition), der gør det muligt at opfatte og fortolke menneskelig social adfærd som udtryk for intentionelle mentale tilstande. Disse kompetencer har børn, der har været udsat for omsorgssvigt desværre ofte haft begrænsede forudsætninger for at udvikle (Adkins, Reisz, Doerge & Nulu, 2020; Midgley et al., 2019; Bateman & Fonagy, 2019).

Begrænset udvikling af mentalisering har især afgørende betydning for børns evne til at regulere egne følelser. Enkelt formuleret handler det om, at mentalisering er med til at hjælpe børn og unge med at kunne skrue op og ned for intensiteten af følelser. Evnen til mentalisering er afgørende for at kunne indgå i sociale sammenhænge. Det læres i samspil med mentaliserende omsorgspersoner. Det er derfor vigtigt, for plejebørnenes videre trivsel og udvikling, at de, under plejeforholdet, tilbydes omsorgsrammer, hvor de kan tilegne sig disse kompetencer.

Plejebørns behov for at blive mødt på mentaliserende vis

Forældreomsorg for plejebørn beskrives af flere førende forskere og praktikere inden for feltet som væsentligt anderledes, end hvad der kendetegner almindelig forældreomsorg. Omsorgssvig-

tede og traumatiserede plejebørn vil have brug for en mere reflekteret og tålmodig form for forældreomsorg, hvis de skal have mulighed for at opnå en bedre emotionel og social udvikling (Dozier et al., 2006). De vil med andre ord have brug for at blive mødt med det, der kan kaldes en mentaliserende tilgang (Hagelquist, 2015).

Særligt, når plejeforældres tålmodighed og overskud sættes under pres på grund af plejebarnets traumerelaterede og umiddelbart forvirrende og uhensigtsmæssige adfærd, kan det være vanskeligt at bevare en mentaliserende forståelse og et udviklingsfremmende samspil med plejebarnet. Flere forskere indenfor feltet peger på, at selv plejeforældre med gode mentaliseringsressourcer kan blive udfordrede i deres omsorg for plejebørn med et desorganiseret tilknytningsmønster (Åkerman, Holmqvist, Frostell & Falkenström., 2020). Forskning i relationer mellem biologiske forældre og deres børn viser en sammenhæng mellem forældrenes opfattelse af barnet som vanskeligt og en mindre omsorgsfuld og sensitiv holdning i deres opdragelse af barnet. Når forældrenes tålmodighed sættes under pres, ses der en mere ustabil og mindre konsekvent holdning i deres opdragelse, ligesom deres forventninger til barnet bliver mindre relevante og alderssvarende (Creasey & Reese, 1996; Karrass & Braungart-Rieker, 2004; Pinderhughes, Dodge, Bates, Pettit & Zelli, 2000).

Fra undersøgelser af plejebørn og deres tilknytning til plejeforældre ved vi, at der i gruppen af plejebørn er en høj forekomst af desorganiserede og utrygge tilknytningsmønstre (Dozier, Stoval, Albus & Bates, 2001; Rygaard, 2006). Selvom den høje forekomst oftest skyldes samspillet *for* anbringelsen, peger denne forskning også på, at der kan opstå uhensigtsmæssige samspil under anbringelsen i plejefamilien. Den amerikanske psykolog og forsker Mary Dozier fandt, at hele 72 % af de børn, der blev placeret hos plejeforældre, som selv havde et usikkert tilknytningsmønster, udviklede et risikofyldt desorganiserede tilknytningsmønster (Dozier, Stoval, Albus & Bates, 2001). Kun plejebørn, der blev anbragt hos plejeforældre med et trygt tilknytningsmønster, udviklede også selv et trygt tilknytningsmønster. I tråd med dette fandt Ballen m.fl. (2010), at plejeforældre med utrygge tilknytningsmønstre var mere tilbøjelige til at udvise atypiske og ikke-omsorgsfulde former for forældreomsorg i mødet med plejebarnets vanskelige adfærd. Dette underbygges af Adkins m.fl. (2020) studie, som peger på, at der er en sammenhæng imellem den grad af omsorgssvigt, som plejeforældre har oplevet i deres egen opvækst og oplevelsen af deres plejebørns udfordrende adfærd.

Nyere behandlingsprogrammer peger, i tråd med ovenstående, på, at det er muligt for omsorgssvigtede og traumatiserede plejebørn at udvikle egen evne til mentalisering. Udvikling af disse kompetencer hos plejebørn afhænger i høj grad af, hvorvidt det er muligt for plejeforældrene at møde deres plejebørn med en mentaliserende tilgang – både i det daglige samspil og i konfliktfyldte/stressende situationer (Dozier et al., 2006; Midgley et al., 2019; Redfern et al., 2018)

Ved en mentaliserende tilgang til plejebørn forholder plejeforældre sig til de følelser og tanker hos barnet, der ligger bag og initierer barnets handlinger. Plejeforældrene handler overvejende ud fra, hvad de forestiller sig kunne være barnets intention og følelsesmæssige behov, frem for at respondere umiddelbart og reaktivt på dets adfærd. En mentaliserende tilgang er også kendetegnet ved, at plejeforældrene, i deres omsorgspraksis, kontinuerligt prøver at have sind på sinde, og at de tolker barnets adfærd ved at være nysgerrige overfor de følelser, tanker og bevæggrunde, der kan ligge bag plejebarnets handlinger (Hagelquist, 2012).

I tråd med dette peger forskningen på, at det især er forældres evne til at forstå børn indefra og at kunne se bagom barnets adfærd (mentaliserer), der er vejen til udvikling af en tryk tilknytningsrelation til barnet (Allen, Fonagy & Bateman, 2010). Sandsynligheden for, at der opstår en tryk

tilknytning imellem plejeforældre og plejebarn øges således, når plejeforældrene formår at møde barnet på en mentaliserende måde.

På baggrund af ovenstående redegørelse er det derfor både relevant og centralt, at socialtilsynet, under godkendelsesprocessen, får afdækket ansøgers mentaliseringsressourcer.

Mentaliseringsbegrebet

Mentaliseringsbegrebet har, især gennem det seneste årti, vundet indpas og popularitet i pædagogfaglige, socialfaglige og psykologiske kredse samt inden for psykologisk forskning, både i udlandet og i Danmark. Den mentaliseringsbaserede tilgang blev introduceret i starten af 1990'erne som en forståelsesramme, der integrerer og bygger på en række eksisterende og velbeskrevne psykologiske teoridannelser (bl.a. den psykodynamiske tilgang, den narrative tilgang, den systemiske tilgang og den kognitive tilgang samt udviklingspsykologi, neuropsykologi og evolutionsteori), (Bateman & Fonagy, 2019)

Det særlige ved den mentaliseringsbaserede tilgang er, at der er et specifikt fokus på at fremme evnen til at reflektere over egen og andres adfærd (mentalisering), samt evnen til at kunne regulere følelser. Det gælder både i forhold til andre børn og voksne, som plejebarnet måtte være knyttet til, og i mødet med den professionelle behandler/konsulent, der ønsker at tilbyde sin hjælp/støtte.

Mentaliseringsbegrebet fik øget opmærksomhed, da psykologen Peter Fonagy, sammen med en række kollegaer fra *Anna Freud Centre* i London, via deres forskning, viste, at mentalisering hos voksne kunne kobles sammen med traumeteori, udviklingspsykologi og tilknytningsteori. Deres forskning viste bl.a., at forældres mentaliseringsevne havde afgørende betydning for børns udvikling af sociale kompetencer og etablering af tryk tilknytning i nære relationer (Fonagy et al., 1991; Fonagy & Target, 2002).

Den mentaliseringsbaserede tilgang blev også anerkendt i den kliniske verden, idet studier, udført af Bateman og Fonagy, demonstrerede god evidens for mentaliseringsbaseret behandling af personer med borderline personlighedsforstyrrelse¹(Bateman, Fonagy & Campbell, 2019).

I dag kan den mentaliseringsbaserede tilgang anskues som en paraply, der dækker over en række terapiformer, interventioner og konkrete indsatser, som er målrettet både børn og unge, såvel som voksne. Mentaliseringsbaserede metoder anvendes i dag af vidt forskellige faggrupper som pædagoger, socialrådgivere, psykologer, lærere m.fl. (Bateman & Fonagy, 2019).

Der er de seneste år også udviklet forskellige former for mentaliseringsbaserede programmer, terapimodeller m.m., som aktuelt afprøves og evalueres i plejefamilier. Disse programmer/modeller indikerer, at det er muligt at fremme et mentaliserende miljø i plejefamilien og derved skabe bedre udviklingsbetingelser for plejebarnet. Der ses bl.a. gode effekter på plejeforældres stressniveau, plejebørns følelsesmæssige udvikling m.m. (Midgley et al., 2019; Åkerman, Holmqvist, Frostell & Falkenström, 2020). Inden for forskning om mentaliseringsbaserede programmer til adoptivforældre (som er en sammenlignelig gruppe til plejeforældre) ses også positive effekter ved at arbejde med at fremme adoptivforældres mentaliserende tilgang til deres adoptivbørn. Effekten var blandt andet, at adoptivforældre efter mentaliseringsbaseret træning oplevede at have

¹ Emotionelt ustabil personlighedsstruktur i ICD-10.

mere tiltro til egne evner som forældre, og at deres forbedrede mentaliseringskapacitet ledte til en bedre forståelse af deres adoptivbørns adfærd (Staines, Golding & Selwyn, 2019)

Mentaliseringsdimensioner

Mentalisering er en særlig menneskelig evne, som er grundlæggende for ens fornemmelse af sig selv som et sammenhængende individ. Evnen til mentalisering indgår som et vigtigt element i gensidige, nære mellemmenneskelige relationer. Evnen til mentalisering spiller også en central rolle i forhold til tilknytningsrelationer og for vores evne til at regulere impulser og emotioner (Bateman & Fonagy, 2019).

Ud fra hjernescanningsstudier af *social cognition* anfører Luyten og Fonagy (2015), at mentaliserende processer er understøttet af fire dimensioner:

1. Selv-orienteret <--> Anden-orienteret
2. Følelsesmæssige processer <--> Fornuftsbaseerede processer
3. Indre-fokuseret <--> Ydre-fokuseret
4. Automatisk <--> Kontrolleret

Gode mentaliseringsressourcer forudsætter, at disse forskellige dimensioner af mentalisering anvendes på balanceret vis:

Figur nr. 1 – Mentaliseringsdimensionerne

Den første dimension, *Selv-orienteret <--> Anden-orienteret*, beskriver, hvordan vi i mentaliserende processer forholder os til både egne og andres følelser, tanker og intentioner. Det naturlige og ressourcestærke vil være en balanceret opmærksomhed, som favner både egne og andres ønske og behov. I mødet med mennesker, der besidder begrænsede mentaliseringsressourcer, vil vi ofte opleve en ubalance i denne dimension, hvilket betyder, at vedkommende kan fremstå mere ufleksibel og fastlåst med fokus på enten egne eller andres behov, uden mulighed for fleksibelt at balancere disse.

Den anden dimension, *Følelsesmæssige processer <--> Fornuftsbaseerede processer*, beskriver, hvordan mentalisering både vedrører såkaldte kognitive tilstande: tanker, refleksioner og antagelser og følelsesmæssige tilstande som følelser, motiver og behov. Når vi mentaliserer, aktiveres både tanker/fornuft og følelser – og det er forbindelsen mellem disse to, der udgør mentaliserende processer. I mødet med mennesker, som har en mere sårbar mentalisering, er der ofte

ubalance i denne dimension, så der – forenklet sagt – enten er for meget følelse og for lidt fornuft eller for meget fornuft og for lidt følelse.

Den tredje dimension, *Indre-fokuseret* <—> *Ydre-fokuseret*, handler om mentaliseringens aktuelle fokus. Indre tilstande vedrører følelser, tanker, behov og intentioner, mens ydre tilstande omhandler handlingens ydre udtryk (kropslige udtryk i form af mimik, kropsholdning, bevægelse og adfærd).

Den fjerde dimension, *Automatisk (implicit)* <—> *Kontrolleret (eksplicit)*, beskriver, at mentalisering oftest foregår automatisk på et før-bevidst, implicit niveau. Det er som regel først, når der sker noget uventet og umiddelbart uforståeligt, at de automatiske mentaliseringsprocesser bliver eksplicite, dvs. bevidste og kontrollerede. Når vi i disse situationer trækker på en kontrolleret, bevidst form for mentalisering, involverer processen refleksion og sprog – og den bliver langsommere. Når vi mentaliserer eksplicit, gør vi en aktiv indsats for at forstå andre og os selv ud fra formodede indre mentale tilstande. Jo flere, og jo mere robuste, mentaliseringsressourcer vi besidder, desto bedre vil vi kunne mentalisere eksplicit, når det er påkrævet – og jo lettere vil vi kunne gå, fleksibelt, fra implicit til eksplicit mentalisering.

Mentaliseringssårbarheder og mentaliseringssvigt

Mentaliseringssårbarheder er de karakteristika ved svarene i interviewet med ansøger, som viser ansøgerens potentielle vanskeligheder ved at udvise en mentaliserende indstilling i mødet med et barn – og som kan stå i vejen for udviklingen af det omsorgsfulde og bæredygtige plejeforældreskab. Det er ting, som ansøgeren siger, eller måden, som det siges på, der kan vække bekymring, fordi det muligvis forudsiger forhindringer i forhold til at etablere et udviklingsfremmende samspil mellem ansøgeren og det kommende plejebarn.

Når man beskæftiger sig med mentaliseringsbegrebet, er det væsentligt at holde sig sammenhængen mellem *mentalisering* og *følelsesregulering* for øje. Som Allen (2014) beskriver, er vores forudsætninger for at mentalisere os selv og vores omgivelser – at forstå de indre tilstande, der ligger bag den observerbare adfærd – tæt forbundet med vores *oplevede tryghed* i relationen. Det betyder, at evnen til at mentalisere, uanset hvor robust den måtte være, altid er knyttet til den relationelle kontekst, som vi befinder os i, og afhængig af en grundlæggende tryghed i relationen. Det er derfor hverken meningsfuldt eller hensigtsmæssigt at forsøge at kortlægge ansøgers generelle mentaliseringskompetence som en form for egenskab eller statistisk størrelse.

Når vi fokuserer på sårbarheder i mentaliseringen, kan vi med fordel skelne mellem såkaldte *mentaliseringssvigt*, hvor vores forståelse af de mentale tilstandes natur og betydning midlertidigt svigter, og så et mere konstant *fravær* af mentalisering – eller måske i nogle tilfælde *misbrug* af mentalisering eller såkaldt *pseudomentalisering* (Hagelquist, 2015). I forhold til de to sidstnævnte er der tale om former for refleksion over mentale tilstande, som umiddelbart kan ligne mentalisering, men hvor refleksionerne ikke fremmer en udviklingsfremmende, tryk omsorgsrelation, men snarere gør skade på relationen.

I forhold til mentaliseringssvigt kan man skelne mellem forskellige typer af svigt, men fælles for dem er, at der er tale om afgrænsede og midlertidige fravær af en mentaliserende indstilling. Sådanne mentaliseringssvigt er uundgåelige. De er en del af vores helt almindelige måde at fungere på psykisk og vil forekomme for de fleste mennesker, særligt, når vi er følelsesmæssigt pressede. Et centralt spørgsmål er således, hvordan mentaliseringen kan genetableres på et tidspunkt, hvorved man bliver i stand til at forholde sig mere nuanceret og balanceret mentaliserende igen. To væsentlige forhold, der støtter reetableringen af en mentaliserende indstilling, vil dels være en evne til at regulere følelser, og dels bevidsthed om mentaliseringssvigtet. I forhold til at

afdække mentaliseringssårbarheder vil det således være væsentligt at bestræbe sig på at undersøge, i hvilken grad der er en bevidsthed om mentaliseringsvigtet og en evne til at reflektere over det – og dermed til at tage ansvar og reparere i det omfang, som det er påkrævet.

Vurdering af mentaliseringsressourcer

Da mentalisering både er *relations-* og *kontekstafhængig*, er det en kompleks opgave at afdække de færdigheder hos en person, der udgør grundlaget for mentaliseringsressourcer og sårbarheder. Den måde, som en person forstår mentale tilstande hos sig selv og andre på, er desuden *ikke direkte observerbar*. Derfor må strukturerede tilgange til at afdække mentalisering først og fremmest fokusere på at afdække forskellige dimensioner af mentalisering, *netop i en tilknytningskontekst* (Luyten, Fonagy, Lowyck & Vermonte, 2012, s. 53-54).

Typisk foretages en vurdering ud fra kodningssystemet *Refleksiv Funktionsskala*. Det kan fx ske på baggrund af et tilknytningsinterview som *Adult Attachment Interview*, udviklet af Mary Main (George, Kaplan & Main, 1996). Nogle forskere og/eller klinikere anvender *Pregnancy Interview* (PI) eller *Parent Development Interview* (PDI), som begge er udviklet af Arietta Slade i samarbejde med forskellige kolleger (Slade et al., 2012; Slade, Grunebaum, Haganir & Reeves, 2007).

Ved at bruge *Refleksiv Funktionsskala* som analysegrundlag har det vist sig muligt at kortlægge mentaliseringsniveauet hos voksne på en skala fra -1, betegnet som antimentaliserende, til 9, betegnet som udtryk for exceptionelt god mentalisering (Fonagy, Target, Steele & Steele, 1998).

Da kodningen af *Refleksiv Funktionsskala* foretages ud fra transskriberede interviews, kan vurdering af mentaliseringsressourcer opleves som en ressourcekrævende proces. Dels tager det tid at gennemføre interview, transskription og analyse, og dels kræver brug af metoden, at undersøgeren oplæres og certificeres. Vurdering af mentalisering, ud fra kodesystemet *Refleksiv Funktionsskala*, har derfor primært været brugt i forskningssammenhænge. Denne anvendelsesform har til gengæld frembragt værdifulde forskningsresultater til brug for klinisk praksis (se mere i Katznelson, 2014).

Der er dog også rejst kritik af *Refleksiv Funktionsskala*. Kritikken går blandt andet på, at vurderingen udelukkende bygger på den eksplicite, det vil sige den sprogliggjorte del af evnen til mentalisering. Desuden bliver analysemetoden kritiseret for, at kodningssystemet, hvor mentaliseringsressourcer udtrykkes ved en enkelt score, ikke formår at indfange den kompleksitet, der kendetegner mentaliserende processer (Katznelson, 2014). Såvel forskning som praksis har derfor udviklet metoder, der er lettere tilgængelige og mindre ressourcekrævende, fx selvrapporeringsskemaer som *Parental Reflective Functioning Questionnaire* (PRFQ), (Pajulo et al., 2015).

Vejledning til afdækning af ansøgers mentaliseringsressourcer til brug for socialtilsynenes godkendelse af plejefamilier er udviklet med afsæt i forskning og teoriudvikling af Peter Fonagy, Mary Target og Arietta Slade (Bateman & Fonagy, 2012; Slade, 2005). En væsentlig del af inspirationen kommer fra de oversatte danske versioner af *Adult Attachment Interview* (Rechenbach, Sandros, & Daniel, 2006) og *Parent Development Interview* (Slade et al., 2016) samt vurderingsskalaen *Refleksiv Funktionsskala*, som anvendes til at vurdere voksnes mentaliseringsressourcer. Intentionen har været at udvikle et redskab, der imødekommer en række af de kritikpunkter, der har været rejst i forhold til brugen af kodningssystemet *Refleksiv Funktionsskala*. Det er således tilstræbt at gøre det praksisrettet og mindre tidskrævende end en egentlig kodningsprocedure for analyse af *Refleksiv Funktionsskala*, ligesom der ikke forudsættes samme niveau af træning og omfattende certificering af brugeren.

Den mere praksisrettede tilgang, der anvendes i denne vejledning til at afdække ansøgernes mentaliseringsressourcer, er også senest anvendt i et større studie, der afprøver et mentaliseringsinterview til kommende adoptivforældre. Studiet viser, at afdækningen af mentaliseringsressourcer ved blot udvalgte svar fra de kommende adoptivforældres mentaliseringsinterview er en god indikator for det generelle mentaliseringsniveau i hele interviewet (Malcorp et al., 2021).

Vurdering af ansøgers mentaliseringsressourcer er ingen simpel opgave, da det indebærer, at tilsynskonsulenten afdækker den måde, som ansøger forstår indre mentale tilstande hos sig selv og andre på, hvilket ikke er direkte observerbart. Tilsynskonsulenten må derfor anvende redskabet varsomt, og det er vigtigt at være opmærksom på, at mentaliseringsinterviewet blot er én af flere kilder til den samlede vurdering af ansøgers kompetencer som plejefamilie. Derfor bør det ses i sammenhæng med de øvrige oplysninger, der indhentes om ansøger i godkendelsesprocessen.

Da det er væsentligt, at redskabet anvendes i overensstemmelse med intentionerne, anbefales det, at de fagpersoner i socialtilsynene, der skal anvende redskabet, modtager undervisning og træning i metoden.

Formålet er at opøve kompetencer i at gennemføre interview og analysere data, herunder at identificere kendetegn på mentaliseringsressourcer/-sårbarheder og inddrage oplysningerne i den samlede vurdering af ansøgers kompetencer.

Det anbefales desuden, at indgående viden om redskabet og teorien bag det forankres i socialtilsynene. Formålet er, at der, i hvert socialtilsyn, er medarbejdere, som blandt andet kan indgå i oplæring af nye medarbejdere og forestå sparring med kollegaer.

Del 2. Præsentation af mentaliseringsinterview og mentaliseringsanalyse

I de følgende afsnit beskrives redskabets overordnede elementer: mentaliseringsinterview og mentaliseringsanalyse.

Mentaliseringsinterviewet

Udformningen af spørgsmålene og det bagvedliggende metodiske grundlag, som mentaliseringsinterviewet hviler på, er inspireret af tilknytningsinterviewet *Adult Attachment Interview* (AAI) (George, Kaplan & Main, 1996), *Parent Development Interview* (PDI) og, i mindre grad, *Pregnancy Interview* (PI) (Slade et al., 2012; Slade, Grunebaum, Haganir & Reeves, 2007).

På et emotionelt niveau er formålet med de nævnte interview at aktivere den interviewedes tilknytnings- og omsorgssystem. Det gør det muligt at analysere ansøgerens ressourcer til at mentalisere sig selv og sin relation til en anden under denne emotionelle aktivering. Udformningen af spørgsmålene i mentaliseringsinterviewet følger samme systematik som i AAI, PDI og PI og har på samme vis til formål at aktivere ansøgers tilknytnings- og omsorgssystem. Den efterfølgende mentaliseringsanalyse afdækker, hvordan ansøgeren er i stand til at mentalisere, når tilknytnings- og omsorgssystemet bliver aktiveret (Rechenbach et al., 2006; Slade et al., 2005).

Intentionen med redskabet er at udvikle et interview, der kan anvendes af socialtilsynene i godkendelsen af plejefamilier. Redskabet har til formål at bidrage med oplysninger om ansøgers kompetencer til at mentalisere betydningsfulde relationelle forhold som forældreskabet, parforholdet og det kommende plejeforældreskab.

Spørgsmål, der relaterer til tre relationelle kontekster

Mentaliseringsinterviewet er et semistruktureret interview, bestående af 15 eller 16 spørgsmål, som eksplicit fordrer, at ansøger reflekterer over følgende tre relationelle kontekster:

1. Egne tilknytningserfaringer og betydningen af disse for det potentielle plejeforældreskab.
2. Relationen til egne børn eller andre former for omsorgsrelationer, herunder forestillinger om det potentielle plejeforældreskab.
3. Relationen til en eventuel samlevende partner.

Mentaliseringsinterviewet findes i fire udgaver, således at interviewet er tilpasset forskellige grupper af ansøgere:

- Mentaliseringsinterview til samlevende med børn (bilag 2).
- Mentaliseringsinterviewet til enlige med børn (bilag 3).
- Mentaliseringsinterview til samlevende uden børn (bilag 4).
- Mentaliseringsinterview til enlige uden børn (bilag 5).

Der er som indledning til hvert af de fire udgaver af mentaliseringsinterviewet et forslag til, hvordan interviewet kan præsenteres for ansøgerne.

Nedenfor er de 15 spørgsmål fra mentaliseringsinterview til samlevende med børn (bilag 2):

Egne tilknytningserfaringer

1. *Hvordan vil du beskrive forholdet til din mor i barndommen?*
2. *Kan du fortælle om en konkret oplevelse, som beskriver dit forhold til din mor? (Hvis der gives et generelt svar, så spørg igen efter konkrete episoder) * 1*
 - *Hvorfor tror du, at hun handlede på den måde/var sådan i den situation, som du beskriver?*
 - *Kan du huske, hvordan det var for dig? Hvad tænkte og følte du, dengang det skete?*
 - *Hvad tænker/føler du om situationen, nu da du er voksen?*
3. *Hvordan vil du beskrive forholdet til din far i barndommen?*
4. *Kan du fortælle om en konkret oplevelse, som beskriver forholdet til din far? (Hvis der gives et generelt svar, så spørg igen efter konkrete episoder) **
 - *Hvorfor tror du, at han handlede på den måde/var sådan i den situation, som du beskriver?*
 - *Kan du huske, hvordan det var for dig? Hvad tænkte og følte du, dengang det skete?*
 - *Hvad tænker/føler du om situationen, nu da du er voksen?*
5. *Hvis du som barn var ude af dig selv, hvad gjorde du så? (Vent på ansøgers svar, og spørg gerne til konkrete eksempler, hvor vedkommende fx var ked af det eller vred)*
 - *Hvorfor tror du, at du gjorde sådan?*
6. *Følte du dig nogensinde overset, tilsidesat eller måske ignoreret som barn? **
 - *Tror du, at han eller hun var klar over, at du følte dig overset eller tilsidesat?*
 - *Har du fornemmelsen af, at dine børn sommetider har følt sig overset eller tilsidesat?*
7. *Hvordan tror du, at dine erfaringer med dine forældre i barndommen kan påvirke din måde at være plejeforælder på?*

Relation til partneren

8. *Hvordan tror du, at (partnerens navn) vil beskrive dig som forældre?*
9. *Kan du fortælle om en konkret oplevelse indenfor de seneste uger, hvor du og (partnerens navn) virkelig havde det godt sammen? (Hvis der gives et generelt svar, så spørg igen efter konkrete episoder gerne ift. dem som forældre)*
 - *Hvad følte du i situationen?*
 - *Hvad tror du, at (partnerens navn) følte i situationen?*
10. *Kan du fortælle om en konkret oplevelse indenfor de seneste uger, hvor du og (partnerens navn) så forskelligt på tingene, hvor I ikke lige "faldt i hak"? * (Hvis der gives et generelt svar, så spørg igen efter konkrete episoder gerne ift. dem som forældre)*
 - *Hvad følte du i situationen?*
 - *Hvad tror du, at (partnerens navn) følte i situationen?*

Relation til egne børn og forestillinger til rollen som plejeforælder

11. *Hvad tror du, at dine børn vil sige om dig som mor/far?*
12. *Hvad giver dig mest glæde ved at være forælder, og hvad, tror du, vil give dig mest glæde ved plejeforældreskabet? (Hvis der gives generelle svar, spørg efter konkrete episoder)*
13. *Hvad giver dig bekymringer som forælder? * (Hvis der gives generelle svar, spørg efter konkrete episoder)*
 - *Hvad kan bekymre dig ved at blive plejeforælder?*
14. *Kan du fortælle om et tidspunkt, hvor du følte dig irriteret eller vred som forælder? * (Hvis der gives generelle svar, spørg efter konkrete episoder)*
 - *Hvordan håndterer du din vrede?*
 - *Hvordan tror du din irritation/vrede, kan påvirke et plejebarn?*
15. *Kan du fortælle om et tidspunkt, hvor dit barn eller et af dine børn ikke overholdt jeres aftaler eller måske løj for dig?*
 - *Hvilke grunde tror du, et plejebarn kunne have i forhold til ikke at overholde aftaler eller måske lyve?*

Anvendelse af dilemmafilm

Nogle ansøgere kan fremstå reserverede, måske ligefrem ordknappe. Dette kan der være forskellige årsager til. Ikke alle ansøgere har lige let ved at sætte ord på egne refleksioner. Nogle vil have vanskeligt ved, eksplicit at give udtryk for egne følelser, tanker og behov. Nogle ansøgere vil have brug for mere tid til at åbne op overfor andre eller en fremmed, som tilsynskonsulenten jo vil være. Andre vil opleve situationen som kunstig, og atter andre vil føle sig presset af, at de er under vurdering. Der kan også være tale om, at ansøger har vanskeligt ved at forestille sig, hvordan et kommende plejebarn vil kunne tænke, føle eller reagere – fordi der er tale om en tænkt/abstrakt situation. Ordknaphed kan dog også være et udtryk for manglende mentaliseringsressourcer.

I tilfælde, hvor socialtilsynet skønner, at ansøgers mentaliseringsressourcer ikke er kommet tilstrækkeligt til udtryk i mentaliseringsinterviewet, kan der gøres brug af visuelle stimuli i form af dilemmafilm. Det kan fx være i de tilfælde, hvor tilsynskonsulenten, i sine observationer af familiodynamikken eller andre steder undervejs i godkendelsesprocessen, har fået et indtryk af, at ansøger besidder flere implicite mentaliseringsressourcer, end han/hun formår at demonstrere i mentaliseringsinterviewet.

Ved at benytte dilemmafilmene kan tilsynskonsulenten give ansøgeren mulighed for at bringe sig selv i spil på en anden måde og give ansøgere, som er ordknappe, eller som har brug for noget mere konkret at mentalisere ud fra, en anden mulighed for at demonstrere mentaliseringsressourcer.

Ved ansøgere uden børn er det anbefalingen, at dilemmafilmene anvendes i forlængelse af mentaliseringsinterviewet som en fast del af processen. Da ansøgere uden børn ikke har samme grundlag for refleksion over omsorgsrollen, som ansøgere der er forældre, kan dette skabe tvivl om, hvorvidt ansøgerne i tilstrækkelig grad har mulighed for at demonstrere sine ressourcer i forhold til at mentalisere over rollen som omsorgsgiver. På baggrund af manglende konkrete erfaringer er der en risiko for, at ansøgere uden børn vil svare mere generelt, overordnet og med manglende emotionel forankring til den del i interviewet, der omhandler erfaringer som omsorgsgiver, hvorfor det kan være udfordrende for tilsynskonsulenten at få en pålidelig og gyldig fornemmelse af ansøgers mentaliseringsressourcer. Ved at anvende dilemmafilm styrkes grundlaget for vurderingen af mentaliseringsressourcer hos ansøgere uden børn. Dilemmafilmene tilføjer et relevant og konkret indhold om dilemmafyldte episoder fra omsorgspersoners hverdag. Dette kan give ansøgere uden egne børn en bedre mulighed for at demonstrere deres mentaliseringsressourcer i denne sammenhæng.

Præsentation af dilemmafilm

Der er tale om to korte film², som er udviklet af Socialstyrelsen, samt tilhørende mentaliseringsbaserede spørgsmål (bilag 6). Filmene ender i et dilemma, som kan give anledning til mentaliserende refleksioner hos ansøger. Begge film vises til hver ansøger. De varer et par minutter hver.

Efter at have set filmen sammen med ansøger stiller tilsynskonsulenten derefter de tilhørende mentaliseringsbaserede spørgsmål, som står angivet i forlængelse af introduktionen til den enkelte film. De to udvalgte dilemmafilm er beregnet til at fremkalde refleksioner hos ansøger, fx med hensyn til, hvordan barnet måtte tænke og føle i den pågældende situation³. Filmene introduceres af en speaker i starten af hver film. Tilsynskonsulenten bør ikke selv kommentere introduktionen, da stimuli skal fremstå så upåvirkede som muligt. Det er mindre væsentligt, om ansøger nævner at have set filmklippet før. Tanken er at fremkalde følelsesmæssige reaktioner hos ansøger her og nu, hvilket også kan ske, selvom stimuli er kendte.

Materialet til dilemmafilmene findes i bilag 6 med konkrete anvisninger til, hvordan det præsenteres for ansøgerne under interviewet. I bilag 13 findes det analyseskema, som kan anvendes til at analysere ansøgerens svar på de mentaliseringsbaserede spørgsmål til de to dilemmafilm.

² Filmene er udarbejdet med det formål at skabe refleksion over og dialog om voksenansvar, forebyggelse af konflikter, magtanvendelse m.v. som en del af den daglige omsorg for anbragte børn og unge.

³ Socialstyrelsen præsenterer på hjemmesiden, hvor filmklippene ligger, en række spørgsmål til brug for dialog om de forskellige cases. Spørgsmålene er udviklet til andre formål, fx uddannelse i de juridiske aspekter af voksenansvar i forbindelse med håndtering af plejebørn. Derfor er det afgørende, at tilsynskonsulenten stiller de spørgsmål til filmklippet, som er angivet her i vejledningen.

Mentaliseringsanalyse

Mentaliseringsanalysen er udarbejdet på baggrund af det system for kodning af *Refleksiv Funktion*, som er fremsat af Fonagy og kollegaer (Fonagy, Target, Steele & Steele, 1998). Der er tale om en forenklet og tilpasset udgave af RF-kodningssystemet, som sigter mod en kvalitativ afdækning og beskrivelse af mentaliseringsressourcer og -sårbarheder, modsat den kvantificering, som er en del af den oprindelige RF-kodning.

Analyseprocessen

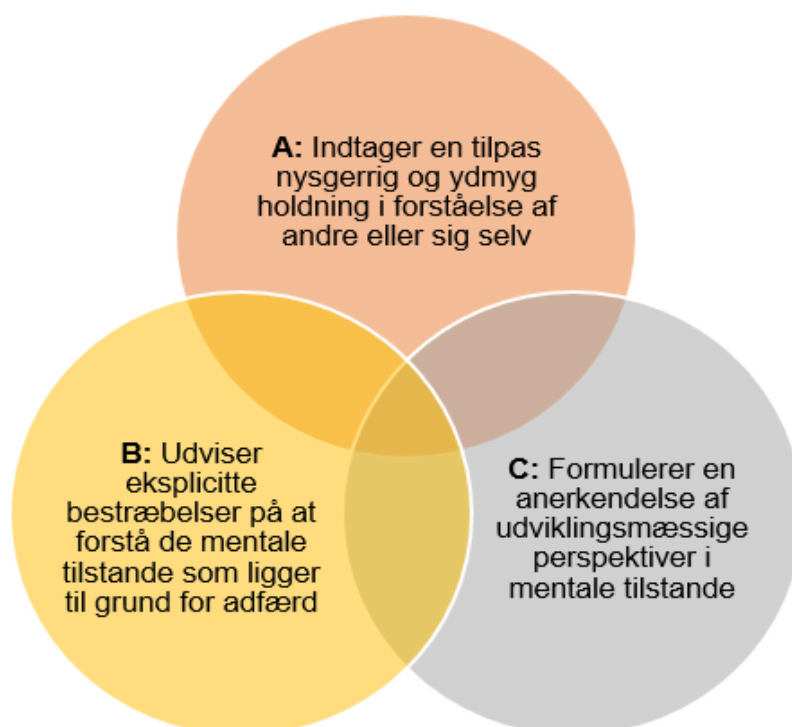
Analyseprocessen består af fire trin med følgende spørgsmål som udgangspunkt:

Figur nr. 2 – Analyseprocessen, trin-for-trin

Mens det første trin drejer sig om at identificere, hvordan ansøgeren beskriver mentale tilstande hos sig selv og andre i interviewet, indebærer det næste trin en afdækning af kendetegn for mentaliseringsressourcer, jf. ovenstående figur, efterfulgt af tredje trin, der er en analyse af kendetegn for mentaliseringssårbarheder.

Figur nr. 3 - De tre typer af mentaliseringsressourcer

Som hjælperedskab til analysen er der udarbejdet et analyseskema (bilag 8, 9, 10 og 11).

Interviewet skal danne grundlag for en samlet vurdering af mentaliseringsressourcer og sårbarheder hos ansøgeren. Til dette formål kan tilsynskonsulenten anvende ovenstående tjekliste i forbindelse med aflytning af svar, som tilsynskonsulenten, ud fra en risikovurdering under interviewet, vurderede, at der kunne identificeres tvivl om mentaliseringsressourcer- og sårbarheder.

Tjekliste til en risikobaseret vurdering af mentaliseringsressourcer

Jf. bilag 3 i bekendtgørelse om socialtilsyn.

Mentaliseringsressourcer	Nej	Delvist	Ja	Eksempler og begrundelser
Ansøgeren sætter ord på egne og andres mentale tilstande?				
Ansøgeren er nysgerrig og interesseret i mentale tilstande og udviser en passende grad af ydmxyghed (ikke skråsikker)				
Ansøgeren forbinder egne og andres mentale tilstande med sin egen eller andres adfærd (" ser bagom ")				
Ansøgeren anerkender, at man kan have forskellige perspektiver og forstår, at man, også i sig selv, kan rumme forskellige, modstridende følelser og tanker (ambivalens)				
Ansøgeren viser en forståelse af, hvordan andre påvirkes af ens egne mentale tilstande og omvendt (smitter hinanden)				
Ansøgeren udtrykker en forståelse af et udviklingsperspektiv : at ting ændrer sig over tid, og at man kan ændre forståelse				
Tilsynskonsulenten oplever ansøgeren som reflekteret og relevant i kontakten og ser en sammenhæng imellem det, der siges, og det nonverbale				
Mentaliseringssårbarheder				
Ansøgeren taler primært om ydre forhold og har svært ved at gøre sig realistiske og nuancerede refleksioner om de udfordringer, der kan opstå i plejeforældreskabet				
Interviewet bærer præg af modsigelser , forvirring og mangel på sammenhæng og troværdighed				
Ansøgeren taler nedgørende og fjendtligt , beskriver irrationelle tanker, udtrykker afmagt og hjælpeløshed eller beskriver et sympiotisk forhold til sine børn eller partner med manglende afgrænsning				

Tjeklisten fremgår også af bilag 7 i en printvenlig udgave.

Del 3. Fremgangsmåde

I denne del af vejledningen præsenteres fremgangsmåden for afdækningen af ansøgers mentaliseringsressourcer og -sårbarheder. Der er tale om en systematisk og struktureret fremgangsmåde med det formål at sikre konsistens og pålidelighed i socialtilsynets afdækning af plejefamilien kompetencer til at etablere og fastholde tilknytning til barnet og drage omsorg for barnets særlige behov, udvikling og opdragelse.

Ved at følge instruktionerne føres tilsynskonsulenten igennem en struktureret proces, som desuden kan understøtte, at ansøger føler sig trygt taget imod og respektfuldt behandlet. Etableringen af et tillidsfuldt rum er en forudsætning for, at ansøger kan åbne op og dele de glæder og udfordringer, som han/hun oplever, er forbundet med tilknytning i nære relationer. Nedenfor skitseres de faser, som indgår i tilsynskonsulentens anvendelse af redskabet, og som foldes ud i denne del af vejledningen.

Fase 1: Forberedelse og brug af livshistorie (bilag 1). Det anbefales, at forberedelsen af ansøger finder sted under tilsynskonsulentens første besøg hos ansøgeren.

Fase 2: Mentaliseringsinterviewet, herunder introduktion til interviewet, interviewteknik m.m. De 4 forskellige udgaver af mentaliseringsinterviewet fremgår af bilag 2, 3, 4 og 5. Det anbefales, at mentaliseringsinterviewet anvendes under tilsynskonsulentens andet besøg hos ansøger, efter at ansøger har deltaget i de to første grundkursusdage.

Fase 3: Anvendelse af dilemmafilm ved ansøgere uden børn, samt som et supplement til ansøgere, der formodes at kunne demonstrere flere mentaliseringsressourcer end fremkommet i mentaliseringsinterviewet (bilag 6 og 13).

Fase 4: Analyse af mentaliseringsinterviewet (bilag 7, 8, 9, 10, 11 og 12). For at optimere arbejdsprocessen anbefales det, at analysen foretages umiddelbart efter, at selve interviewet er gennemført. Herved sikres, at interviewet fortsat står klart i tilsynskonsulentens hukommelse.

Fase 5: Sammenfatning af resultaterne.

Fase 6: Tilbage melding og afrapportering.

Fase 1: Brug af livshistorie

Det anbefales, at ansøgere opfordres til at udarbejde deres livshistorie, forud for mentaliseringsinterviewet. Opgaven kan med fordel stilles i forbindelse med socialtilsynets første besøg i hjemmet. Ansøger sender sin livshistorie på skrift til tilsynskonsulenten, forud for det besøg, hvor interviewet skal foregå. Der kan findes inspiration til socialtilsynets forberedelse af ansøgere til udarbejdelse af livshistorie i bilag 1.

Udarbejdelse af livshistorie er en god måde at forberede ansøgere på at skulle forholde sig til betydningen af egen opvækst, i relation til det kommende plejeforældreskab. Det kan være ganske krævende at forholde sig til sin opvækst, som hukommelsesmæssigt ligger længere tilbage i tiden, og som for mange opleves som mere privat – og til tider sårbart.

Ved at udarbejde sin livshistorie forud for mentaliseringsinterviewet kan ansøger begynde at spore sig ind på sin egen opvækst og påbegynde refleksioner over, hvilken betydning egen opvækst har, for hvem han/hun er som person, og for det kommende plejeforældreskab.

Arbejdet med livshistorie kan også medvirke til, at tilsynskonsulent og ansøger har noget "fælles kendt" at referere til, når der stilles spørgsmål til ansøgers tilknytningshistorie i mentaliseringsinterviewet. Det vil også virke mere naturligt for tilsynskonsulent at stille spørgsmål til ansøgers egen opvækst, når ansøger, forud for interviewet, har beskæftiget sig mere overordnet med sin egen livshistorie.

Når tilsynskonsulent, forud for mentaliseringsinterviewet, modtager ansøgers livshistorie på skrift, kan tilsynskonsulent orientere sig i, hvordan ansøger har beskrevet nogle opvækstforhold. Dermed kan tilsynskonsulent bruge ansøgerens egne ord som afsæt for at stille de opvækstrelaterede spørgsmål under mentaliseringsinterviewet.

Tilsynskonsulent har, ved læsning af ansøgers livshistorie, også mulighed for på forhånd, at vurdere, om der er forhold ved ansøgers opvækst, som det vil være godt at få udfoldet mere, fordi det vurderes at kunne få en betydning for rollen som plejeforældre. Opmærksomheden kan her med fordel rettes på tegn på vanskelige tabs- og traumerelaterede problematikker, såsom tab af tilknytningsperson, alvorlige svigt eller oplevelser med vold, seksuelle krænkelser eller lignende. Det kan være begivenheder, som det er vigtigt, at ansøger har bearbejdet. I forhold til traumer er det vigtigt, at tilsynskonsulent er opmærksom på, at det, at bære oplevelser af traumatiske begivenheder, ikke i sig selv står i vejen for ansøgers evne til at etablere og indgå i tilknytningsrelationer. Det er ansøgers respons på og evne til at mentalisere eventuelle traumer og svigt i opvæksten, der er afgørende for, om traumer er tilstrækkeligt bearbejdet hos ansøger.

Selvom der, som udgangspunkt, ikke bør ændres væsentligt i mentaliseringsinterviewet af hensyn til resultaternes pålidelighed, kan det – ud fra forhåndskendskabet til ansøger – sommetider være nødvendigt at tilrette enkelte spørgsmål, hvis de skal give mening i forhold til den modtagne livshistorie. Det gælder fx, hvis der, på baggrund af ansøgers livshistorie, opstår viden/mistanke om traumer eller tab, der bør drøftes i interviewet. Her må tilsynskonsulent finde et passende sted i interviewet, hvor det vil være naturligt at referere til livshistorien med ansøgerens egne ord og formuleringer.

Fase 2: Mentaliseringsinterviewet

Hvornår og hvordan

Det anbefales, at mentaliseringsinterviewet gennemføres i forbindelse med det andet besøg i ansøgernes hjem. Derved sikres, at der er etableret et kendskab og samarbejde imellem tilsynskonsulent og ansøger. Det vil være et godt udgangspunkt for, at ansøger kan åbne op og dele de glæder og udfordringer, som, han/hun oplever, er forbundet med tilknytning i nære relationer. Denne åbenhed er en forudsætning for, at tilsynskonsulent kan få et reelt indblik i ansøgerens mentaliseringsressourcer i interviewet.

Forud for interviewet bør ansøgerne forberedes på, at interviewet optages auditivt. De bør også være forberedt på, at interviewet foregår, uden at der er børn til stede, og at de vil blive interviewet én ad gangen. Grunden til, at mentaliseringsinterviewet gennemføres med én ansøger ad gangen, uden partnerens tilstedeværelse, beror sig på et ønske om at få indblik i den individuelle ansøgers måde at skabe mening og forholde sig til udfordrende spørgsmål om de nære relationer på.

For at undgå at ansøgerne påvirker og henviser til hinandens svar, anbefales det, at ansøgerne interviewes enkeltvis og uden tilstedeværelse af partneren. Bliver ansøgerne interviewet sammen, men på skift, vil det naturligt medføre, at den, der bliver interviewet til sidst, vil henvise til mange af de svar, som blev givet i det første interview. Dermed vil personens svar formentlig ikke

blive udfoldet lige så meget som første interviewpersons, da en del allerede vil være sagt. Ulempen ved at interviewe parret sammen vil således være, at der hurtigt opstår implicitte forståelser, som ikke foldes ud på samme måde, som hvis hver ansøger sidder alene eller kan udtale sig frit.

Tilsynskonsulenten kan, som begrundelse for, at interviewet gennemføres med dem hver for sig, forklare, at formålet med mentaliseringsinterviewet er at få indblik i, hvordan de hver især forholder sig til deres nære relationer og det mulige kommende plejeforældreskab. Der er mange andre steder i godkendelsesprocessen, hvor tilsynskonsulenten ser ansøgerparret sammen og deres gensidige dynamik.

Opbevaring af lydoptagelse

Socialtilsynene er ansvarlige for at informere om opbevaring og sletning af lydoptagelser, jf. forvaltningsloven og EU's databeskyttelsesforordning, og at indhente samtykke fra ansøgerne i det omfang, det er relevant og nødvendigt. Man kan søge vejledning på Datatilsynets hjemmeside under emnet "optagelser og overvågning". [Du finder datatilsynets hjemmeside her.](#)

Ansøger er, ifølge lov om socialtilsyn § 12, forpligtet til at give socialtilsynet de oplysninger, som socialtilsynet anmoder om, og som er nødvendige for at vurdere, om ansøger opfylder betingelserne i §§ 5 og 6 for at blive godkendt som plejefamilie.

Rollefordelingen i gennemførelsen af interviewet

Det anbefales, at der deltager to tilsynskonsulenter ved gennemførelse af mentaliseringsinterviewet. Som forberedelse af interviewet anbefales det, at den tilsynskonsulent, der skal gennemføre interviewet, gennemgår interviewguiden for sig selv. Det bør tilstræbes, at den interviewende tilsynskonsulent bliver fortrolig med de enkelte spørgsmål i interviewguiden. På den måde kan han/hun være nærværende og rette fokus mod at få spurgt passende ind til ansøgerens svar og sikre en god atmosfære under interviewet.

Den anden tilsynskonsulent fungerer som referent ved at notere sine umiddelbare indtryk af ansøgers mentaliseringsressourcer og sårbarheder, som disse kommer til udtryk under interviewet. Referenten kan også med fordel markere minuttal i optagelsen og notere bemærkelsesværdige svar (positive, såvel som negative) i analyseskemaet (se bilag 8, 9, 10 eller 11). Herved påbegyndes og skærpes analyseprocessen, imens interviewet udspiller sig. Denne fremgangsmåde vil lette arbejdet, når analyseskemaet skal udfyldes, og når der efterfølgende er behov for at finde frem til udvalgte passager af interviewet, der skal aflyttes. Fordelen ved at være to konsulenter til stede under gennemførelsen af interviewet gør sig også gældende i forbindelse med den efterfølgende analyse, hvor det er afgørende, at tolkninger og vurderinger drøftes, da der er tale om komplekse faglige skøn.

Kobling til livshistorie

Tilsynskonsulenten bør indlede introduktionen til mentaliseringsinterviewet med at koble til ansøgerens livshistorie. Tilsynskonsulenten kan starte med at takke for livshistorien og spørge om ansøgers oplevelse af, hvordan det var at forholde sig til og skrive om sin livshistorie. Fokus er her på processen med at skrive livshistorien. Det er vigtigt, at tilsynskonsulenten, relativt hurtigt herefter, forklarer, at han/hun nu vil gennemføre mentaliseringsinterviewet, hvor de første spørgsmål vil omhandle ansøgers opvækst. Det er også vigtigt, at tilsynskonsulenten får formidlet til ansøgeren, at interviewet ikke nødvendigvis vil berøre alle de forhold, som ansøgeren har beskrevet i sin livshistorie. Tilsynskonsulenten bør også minde ansøger om, at selvom han/hun har læst livshistorien, må ansøger nu gerne med egne ord fortælle mere dybtgående om sine oplevelser under opvæksten i interviewet. Det vil ikke blive oplevet som en gentagelse.

Introduktion af Interviewet: at skabe en tryk og forudsigelig atmosfære

Indledningsvist bør der skabes en tryk atmosfære, som kan danne afsæt for interviewet. Da mentaliseringsinterviewet afvikles som led i en godkendelseskontekst er der noget på spil for ansøgeren. Som ved ansættelsessamtaler og undersøgelser af forældrekompetence vil det være almindeligt og naturligt, at ansøger (ud fra et ønske om at få en god vurdering) vil betone de mere positive sider af egen omsorgspraksis eller personlighed. Det betyder blandt andet, at ansøger kan komme til at fremstå idealiserende, bagatelliserende eller urealistisk i forhold til det kommende plejeforældreskab, ud fra et ønske om at give tilsynskonsulenten indtryk af at være kompetent nok til at blive godkendt som plejefamilie.

Det vil sige, at godkendelseskonteksten kan medføre socialt ønskværdige, men ikke dækkende, svar fra ansøgeren. For at få et mere gyldigt indblik i ansøgers reelle mentaliseringsressourcer og -sårbarheder er det derfor væsentligt, at tilsynskonsulenten er på forkant med dette i den introduktion, der gives til de potentielle plejeforældre forud for gennemførelsen af selve interviewet. Pointen her er, at det, på grund af vurderingsaspektet, er nødvendigt, at tilsynskonsulenten åbent udtrykker ønsket om, at ansøgeren også deler de udfordrende og svære aspekter af fx eget forældreskab eller kommende plejeforældreskab.

Tilsynskonsulenten må her gerne fremhæve, at det, netop i et interview af denne type, er værdifuldt at høre, både om de styrker og udfordringer, som ansøger kan opleve i rollen som eksempelvis forælder og partner.

I tråd hermed er det vigtigt, at tilsynskonsulenten får formidlet til ansøgeren, at han/hun godt må have oplevet sårbare forhold i sin opvækst, da tilsynskonsulenten i mentaliseringsinterviewet er optaget af, hvordan ansøgeren forholder sig til disse oplevelser i dag.

Tilsynskonsulenten skal altså betone, at fokus er på den meningsskabende proces, og fremhæve, at der dermed – i den efterfølgende analyse af interviewet – er fokus på de refleksioner, som ansøger gør sig om, hvordan de sårbare forhold har påvirket og formet ham eller hende til den person og forælder, som han/hun er i dag. Herunder, hvordan ansøgeren forestiller sig, at disse sårbarheder i opvæksten kan få betydning for det kommende plejeforældreskab.

Det bør stå klart, at det ses som en ressource, at ansøger er i stand til at tale åbent og reflekterende om fortidens sårbarheder og udfordringer.

Tilsynskonsulenten kan også med fordel nævne, at det er helt almindeligt, at man lige skal tænke sig om – at svarene ikke altid "bare lige kommer" – og at det er OK at mangle ord for det, som man gerne vil sige. Det kan også være væsentligt at nævne, at nogle personer bliver følelsesmæssigt berørt undervejs i interviewet, hvilket er forståeligt og naturligt, da interviewet handler om nære forhold.

I bilag 2, 3, 4 og 5 kan tilsynskonsulenten se specifikke bud på, hvordan ovenstående kan formuleres overfor ansøgeren forud for interviewet.

Interviewteknik

Udgangspunktet for gennemførelsen af mentaliseringsinterviewet er, at tilsynskonsulenten skal stille spørgsmålene relativt tæt på den måde, som de er formuleret i interviewguiden, og i den opstillede rækkefølge. I situationer, hvor det samme underspørgsmål er blevet stillet flere gange, må det omformuleres en smule, for at dialogen flyder naturligt. Som udgangspunkt skal alle underspørgsmål stilles. Hvis ansøger giver udtryk for, at han/hun ikke har forstået et spørgsmål, må det også omformuleres, da det er væsentligt for kvaliteten af svaret, at ansøger har forstået meningen med spørgsmålet. Tilsynskonsulenten bør desuden, så vidt muligt, anvende navne på

ansøgers børn, partner og andre under interviewet og opfordre ansøger til at relatere sine svar til konkrete eksempler.

For nogle tilsynskonsulenter vil det være en udfordring at følge mentaliseringsinterviewet stringent, da der ofte kommer emner eller temaer frem undervejs i interviewet, som tilsynskonsulenten kan have lyst til at forfølge eller få foldet mere ud. Det kan også være en udfordring for ansøgeren, som måske kan have brug for at folde aspekter af sin livshistorie ud undervejs i interviewet. Vigtigt er det, at tilsynskonsulenten åbent formidler til ansøgeren, at der efter interviewet vil være mulighed for at tale mere om de områder, som ansøger eller konsulent evt. oplever, at det kan være relevant at folde mere ud.

Med hensyn til selve interviewteknikken er det vigtigt, at tilsynskonsulenten ikke opmuntrer ansøger til at svare hurtigt og kort, som det typisk er tilfældet ved et spørgeskema. Omvendt er det også væsentligt, at tilsynskonsulenten ikke tillægger sig en stil, hvor man "taber tråden", fordi der spørges ind til nye områder, som dukker op i interviewet, eller fordi tilsynskonsulenten selv finder på nye spørgsmål osv.

Det er vigtigt, at tilsynskonsulenten tilbyder en åben, interesseret og venlig kontakt med ansøger under interviewet og giver en passende, naturlig og relevant respons på de svar, som gives. Grunden hertil er, at interviewet handler om følelsesmæssigt komplekse forhold. Det er afgørende, at interviewet udføres på en måde, så ansøger føler sig tilpas ved at tale om disse emner. Med andre ord skal tilsynskonsulenten skabe en lydhør, venlig og støttende atmosfære og give plads til ansøgerens individuelle og særlige måde at forvalte spørgsmålene på. Jo mere tryk og afslappet ansøgeren føler sig, desto mere sandsynligt er det, at han/hun vil være åben og engagere sig i interviewet.

Overordnet skal tilsynskonsulenten finde balancen mellem ikke at blande sig for meget i ansøgers individuelle måde at besvare spørgsmålene på og samtidig stille passende uddybende spørgsmål. Det kan være en svær balance, fx fordi nogle ansøgere giver kortfattede og lukkede svar. Her er det afgørende, at man ikke udfordrer dem for meget med for mange uddybende spørgsmål, da det kan gøre dem irriterede og endnu mere garderede. På samme vis kan det være fristende, i mødet med en ansøger, som har en lidt rodet og usammenhængende svarstil, at ordne ansøgers svar. Her er det vigtigt, at tilsynskonsulenten forstår, at det ikke er hans/hendes opgave at få ansøgerens beskrivelse til at give mening i interviewet, men at skabe en lydhør og tilgængelig atmosfære.

Passende uddybende spørgsmål, når ansøgeren giver korte eller ikke-mentaliserende svar, kan være spørgsmål i stil med: *Kan du sige mere om det? Kan du uddybe det? Kan der være andre perspektiver?* – hvis ansøgeren ikke svarer uddybende på spørgsmålet.

Det er væsentligt, at tilsynskonsulenten spørger til centrale temaer i mentaliseringsinterviewet på en konkretiserende måde. Hvis ansøger taler i meget generelle vendinger, er det vigtigt, at tilsynskonsulenten, under interviewet, beder om konkrete eksempler og om flere detaljer. På en anerkendende og venlig måde kan tilsynskonsulenten gøre opmærksom på, at ansøger kommer med gode og vigtige generelle beskrivelser, men at det er væsentligt at få en fornemmelse af, hvordan det, der tales om, kommer til udtryk i helt konkrete situationer.

Afslutning af interviewet

Ansøger vil ofte være træt og mentalt brugt efter samtalen. Derfor vil han/hun ikke altid selv sige til, hvis han/hun sidder tilbage med spørgsmål. Tilsynskonsulenten kan derfor, afslutningsvist, anerkende ansøger ved at takke ham/hende for at engagere sig i interviewet, for vedkommendes

tålmodighed og for at besvare de mange spørgsmål til trods for, at det må opleves som en speciel (og måske vanskelig) situation at befinde sig i.

Tilsynskonsulenten bør også sørge for (igen) at spørge, om ansøger har spørgsmål vedrørende interviewet – eller om der undervejs er opstået bekymringer eller tanker, som han/hun kunne tænke sig at vende med tilsynskonsulenten, inden I går hver til sit.

Det er også vigtigt at være tydelig om, at ansøger efterfølgende kan kontakte tilsynskonsulenten, hvis han/hun skulle have spørgsmål, som vedkommende ønsker at tale om.

Fase 3: Anvendelse af dilemmafilm

Som nævnt i del 2 kan dilemmafilm bruges som supplement til mentaliseringsinterviewet i situationer, hvor tilsynskonsulenten har fornemmelse af, at ansøger ikke har fået vist sine mentaliseringsressourcer og -sårbarheder fuldt ud i mentaliseringsinterviewet. Tilsynskonsulenten anbefales at anvende dilemmafilm, hvis tilsynskonsulenten er i tvivl om ansøger besidder flere mentaliseringsressourcer, end det er lykkedes at få frem under mentaliseringsinterviewet. Det anbefales at interview omkring dilemmafilm afholdes umiddelbart efter mentaliseringsinterviewet. Nogle ansøgere fremstår med en ordknap stil, hvor visuelle stimuli i visse tilfælde kan hjælpe ansøgeren. Brugen af visuelle stimuli kan også bidrage til en mere afslappet stemning og give ansøgeren mere konkrete situationer at forholde sig til.

Dertil anbefales det, at dilemmafilm anvendes til ansøgere uden børn i forlængelse af mentaliseringsinterviewet som en fast del af processen. Som beskrevet i del 2, har ansøgere uden børn, ikke det samme grundlag for refleksion over omsorgsrollen, som ansøgere der er forældre. Formålet med dilemmafilmene er at tilbyde et mere konkret afsæt for ansøgere med hensyn til at demonstrere mentaliseringsressourcer. Dilemmafilmene tilføjer et relevant og konkret indhold om potentielle dilemmafyldte episoder fra plejeforældres hverdag. Dette kan give ansøgere uden egne børn en bedre mulighed for at demonstrere deres mentaliseringsressourcer i denne sammenhæng.

Hvordan anvendes og analyseres interviewet ud fra dilemmafilmene?

Ansøger interviewes ud fra de mentaliseringsbaserede spørgsmål, der er knyttet til dilemmafilmene (bilag 6). Det anbefales, at den ene konsulent påtager sig rollen som interviewer, mens den anden konsulent indtager en mere observerende rolle under interviewet og tager noter. Tilsynskonsulenten kan anvende analyseskemaet (bilag 13) til at notere ansøgerens svar – og derved foretage en begyndende analyse af, hvorvidt der kan identificeres mentaliseringsressourcer i svarerne. Konsulenterne drøfter, umiddelbart efter gennemførelsen af interviewet, ansøgerens svar med henblik på at afdække niveauet af mentaliseringsressourcer.

Interview på baggrund af dilemmafilm optages auditivt, så tilsynskonsulenterne, på baggrund af en risikovurdering, efterfølgende kan gennemlytte udvalgte svar med henblik på at vurdere mentaliseringsressourcer. Dette gælder især, hvis der er svar, som umiddelbart synes bekymrende, eller hvis det vurderes som væsentligt med henblik på senere dokumentation.

Læs mere om forberedelse og afvikling af mentaliseringsinterviewet ovenfor i afsnittet "Fase 2. mentaliseringsinterviewet".

Resultaterne fra dilemmafilmene og mentaliseringsinterviewet sammenfattes derefter, hvilket beskrives nærmere i nedenstående afsnit.

Fase 4: Analyse af mentaliseringsinterviewet

Analyseprocessen af mentaliseringsinterviewet foregår bedst ved, at begge konsulenter, umiddelbart efter at have gennemført interviewet, drøfte det som de særligt har hæftet sig ved i interviewet. I drøftelsen kan konsulenterne med fordel reflektere over den del af tjeklisten (bilag 7), som omhandler tilsynskonsulentens oplevelse af om ansøgeren fremstår som reflekteret og relevant i kontakten og om der ses en sammenhæng imellem det, der siges, og det nonverbale.

Som nævnt kan det også være en god ide at reflektere over, hvilke dele af interviewet det kunne være relevant at have særlig fokus på for at identificere mentaliseringsressourcer og -sårbarheder. Det kan den ene konsulent gøre allerede under interviewet ved at sætte en markering og nedskrive et par stikord og et minuttal ud for spørgsmålet i interviewguiden undervejs i interviewet. Hertil kan analyseskemaet anvendes.

Der arbejdes risikobaseret med analysen, forstået på den måde, at tilsynskonsulenten (evt. både interviewer og referent) lytter til de dele af interviewet, hvor konsulenterne, under interviewet, evt. vurderede, at der kunne identificeres tvivl om mentaliseringsressourcer og -sårbarheder.

I første omgang kan der sættes fokus på de udvalgte nøglespørgsmål (markeret med rødt i analyseskemaet – bilag 8, 9, 10 eller 11). Hvis tilsynskonsulenten eller referenten har noteret opmærksomhedspunkter ved andre svar, lyttes disse udvalgte passager også. Hvis der er tvivl om, hvorvidt der er tilstrækkeligt med kendetegn på mentaliseringsressourcer til stede i interviewet, gennemlyttes spørgsmålene og eventuelt det fulde interview.

Identificering af mentaliseringsressourcer og -sårbarheder

Næste trin i analysen er at identificere mentaliseringsressourcer og -sårbarheder. Her kan analyseskemaet anvendes til at identificere kendetegn på mentaliseringsressourcer og sårbarheder.

Nedenfor er et uddrag af analyseskemaet med henblik på at forklare anvendelsen af skemaet. Uddraget af analyseskemaet er fra bilag 8, som findes i forskellige udgaver tilpasset de fire udgaver af mentaliseringsinterviewet (se også bilag, 9, 10 og 11).

Minut og sek.	Spørgsmål fra interviewet	Mentale tilstande som nævnes	Mentaliseringsressourcer (R)	Mentaliserings-sårbarheder (S)
	Egen opvækst			
	1. Beskrivelse af forholdet til mor			
	2. Oplevelse med mor			
	3. Beskrivelse af forholdet til far			

Skemaet anvendes af tilsynskonsulenten til at identificere følgende forhold i ansøgers svar:

1. Mentale tilstande, som kan identificeres (skrives ind i kolonne 3).
2. Mentaliserende ressourcer (skriv stikord til disse i kolonne 4).
3. Mentaliseringssårbarheder (skriv stikord til disse i kolonne 5).

I kolonne 1 kan tilsynskonsulentent notere cirka tidspunktet for, hvornår svaret begynder. Det letter analysen, hvis der er behov for at gennemlytte interviewet.

Kolonne 2 henviser til de enkelte spørgsmål i mentaliseringsinterviewet, hvor de spørgsmål, der er markeret med rødt, henviser til de udvalgte nøglespørgsmål, som der efterfølgende kan være behov for at lytte igennem med henblik på at identificere mentaliseringsressourcer og -sårbarheder. Et forslag til konkret brug af analyseskemaet er, at man i kolonne 3 skriver de ord, der refererer til mentale tilstande, mens man i kolonne 4 benytter sig af de "koder" for mentaliserende ressourcer, som beskrives nedenfor i tabel 1 (A, B eller C). Man kan evt. notere få stikord til den indholdsmæssige kontekst. Endelig noteres i kolonne 5 stikord vedrørende sårbarheder, og det beskrives evt., hvilken type af mentaliseringsårbarhed der ses i besvarelsen af interviewet.

Analysetrin 1: Identifikation af mentale tilstande

Sprogliggjorte mentaliserende processer opstår ved, at ansøger først og fremmest er optaget af at skabe mening og forstå mentale tilstande hos sig selv eller barnet. Mentale tilstande, som ansøger benævner hos sig selv eller andre, er dermed de nødvendige "byggeklodser" for de mentaliserende processer. Det første skridt i analysen er derfor at identificere, om ansøger i sine svar refererer til sådanne mentale tilstande, og hvordan ansøger reflekterer over de mentale tilstande hos sig selv eller andre (fx sit barn, sin partner eller det kommende plejebarn).

Mentale tilstande er beskrivelser af det, der ligger bag overfladen eller bag handlinger og adfærd hos ansøger selv eller barnet. Forenklet skelnes imellem:

- Beskrivelser af **ydre** forhold – fysiske, materielle beskrivelser af adfærd, udseende, personlighed, somatiske tilstande osv.
- Beskrivelser af **indre** mentalt liv – ord for mentale tilstande som fx følelser, tanker, intentioner osv.

Husk, at ord, der beskriver indre mentalt liv, ikke kun er ord om tanker og følelser, men også ord, der beskriver vilje, intention, vurdering og behov med mere.

Der er således i hele analysen særligt fokus på det, som man kan kalde beskrivelser af det indre liv.

Tilsynskonsulentent bør have en opmærksomhed på ord, der umiddelbart ser ud til at beskrive indre mentalt liv, men som ved nærmere eftersyn er ret overfladiske. Det kan være floskler eller fraser som fx:

Jeg tænker ... eller: *Jeg synes ...*, ligesom det kan være beskrivelser af personlighedstræk og diagnoser. Udtryk som *en sød pige* eller *depressiv* er ikke udtryk for beskrivelser af et indre mentalt liv.

Analysetrin 2: Identifikation af mentaliserende ressourcer

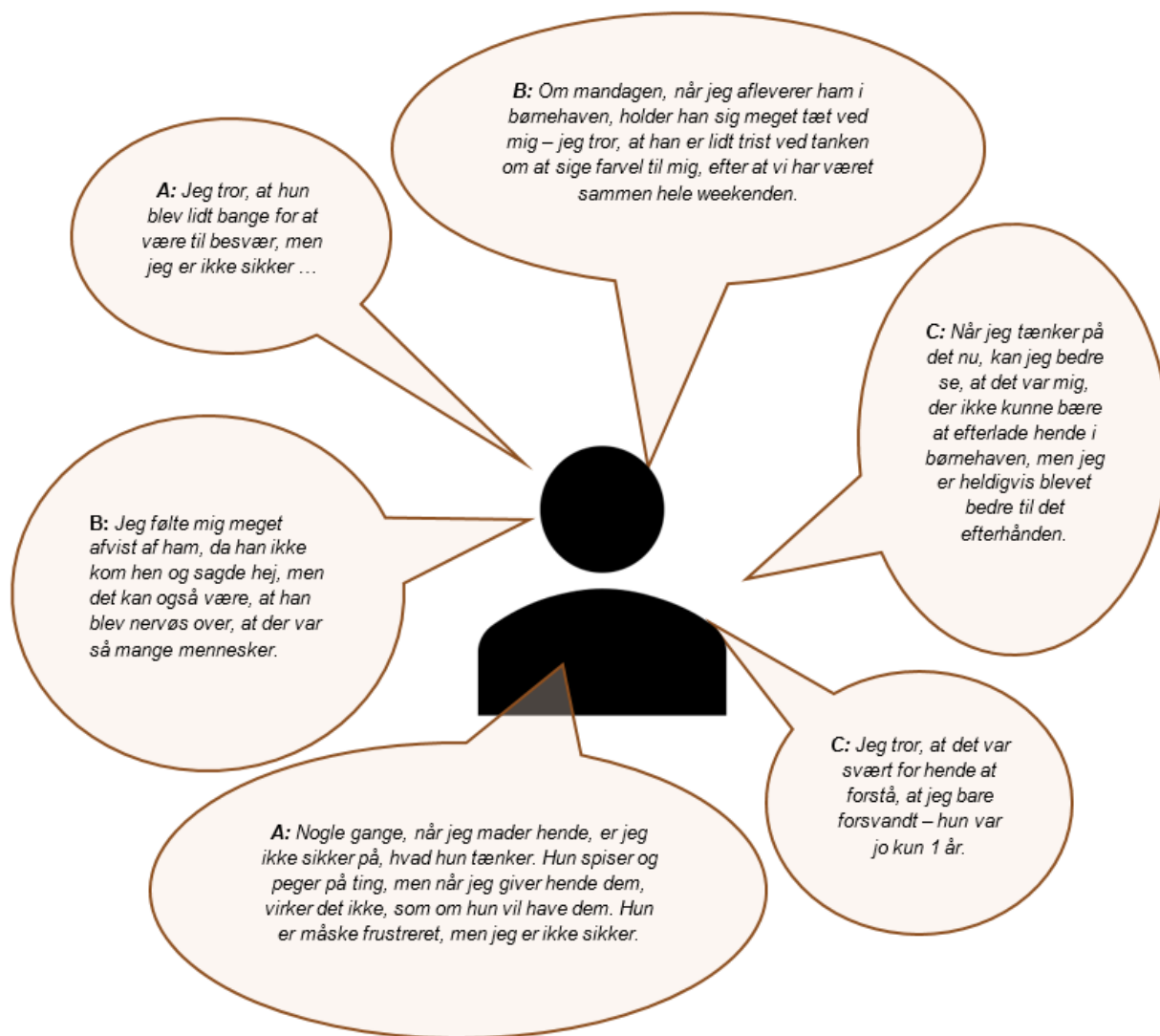
Efter at have identificeret ord og sætninger, der beskriver mentale tilstande hos sig selv eller andre, er næste skridt i analysen at vurdere, om der ses tegn på mentaliserende ressourcer i ansøgerens svar i interviewet. Overordnet kan ansøger demonstrere mentaliserende ressourcer på tre forskellige måder, som vist i tabel 1 nedenfor:

Tabel 1: Kendetegn ved mentaliserende ressourcer

Processer	Typer af mentalisering
A	Indtager en nysgerrig og åben holdning i forståelse af andre eller sig selv, som kommer til udtryk ved følgende kendetegn: <ul style="list-style-type: none">• Viser en forståelse for, at mentale tilstande kan være uigennemsigtige; at man ikke med sikkerhed kan vide, hvad andre tænker og føler.• Udviser en tilgang til andres sind, der er præget af ydmyghed, samtidig med at det ikke er rent gæsteri at forestille sig, hvad der foregår i eget eller andres sind.• Giver udtryk for at vide, at man, til en vis grænse, kan skjule, hvordan man har det, for andre.
B	Udviser eksplicitte bestræbelser på at forstå de mentale tilstande, der ligger til grund for adfærd ved følgende kendetegn: <ul style="list-style-type: none">• Kommer med bud på bagvedliggende mentale tilstande hos sig selv eller andre ("ser bagom adfærd").• Viser anerkendelse af, at man kan have forskellige perspektiver; at andre kan have en anden oplevelse end ens egen.• Giver udtryk for, at man selv kan indeholde forskellige og til tider modsatrettede holdninger/følelser (ambivalens).• Forstår, at vi kan påvirke hinandens mentale tilstande – at vi bliver "smittet" af hinanden.
C	Anerkendelse af udviklingsmæssige perspektiver i mentale tilstande, som kommer til udtryk i følgende kendetegn: <ul style="list-style-type: none">• Ser forbindelserne imellem generationer. Bemærker, at den måde, som vi tænker på, ofte er påvirket af egen opvækst.• Inddrager et udviklingsmæssigt perspektiv – fx ved at vise forståelse for barnet ud fra, hvor det er i sin udvikling og alder.• Viser forståelse for, hvordan barnet kan trøstes og beroliges i relationen (af-fektregulering).• Udtrykker en forståelse for, at man kan ændre opfattelse, og at vores følelser og tanker kan forandre sig over tid.

Tabellen er også i en printvenlig udgave, jf. bilag 12.

Eksempler på de tre typer af mentaliserende processer kunne være følgende:

Tilsynskonsulenten har nu:

1. Taget stilling til, om det er muligt at identificere "byggesten" i form af beskrivelser af mentale tilstande i ansøgerens svar på interviewet og
2. Vurderet om disse byggesten anvendes i bevidste, eksplicite, refleksive processer, altså identificeret mentaliseringsressourcer i interviewet.

Det tredje skridt i analysen af interviewet er at se efter såkaldte mentaliseringssårbarheder.

Analysetrin 3: Mentaliseringssårbarheder

Næste trin er at identificere kendetegn på mentaliseringssårbarheder. Mentaliseringssårbarheder er de kendetegn i interviewsvarerne, som indikerer potentielle vanskeligheder hos ansøger i forhold til at udvise en mentaliserende indstilling i mødet med et plejebarn. Det er udsagn, som ansøger siger, eller måden som det siges på, som kan vække bekymring, fordi det muligvis forudsiger forhindringer i forhold til etableringen af et udviklingsfremmende samspil mellem ansøgeren og det kommende plejebarn.

Mentaliseringssårbarheder kan fx komme til udtryk gennem følgende overordnede kendetegn:

- Mangel på nysgerrighed i forhold til andres motiver.
- Klicheer, banale eller overfladiske betragtninger, iblandet sociale klicheer, selvcentrering, skråsikkerhed.
- Optagethed af regler, ansvar, "bør" og "bør ikke", sort-hvid-tænkning, generaliseringer og "sætten i bås".
- Fokusering på at forklare andres og egen adfærd ud fra ydre forhold, såsom skole, kommune, naboer og lignende, frem for fokus på og forståelse af de mennesker, der er involveret.
- Overdrevet vished med hensyn til andres tanker eller følelser (skråsikkerhed).

Mentaliseringssårbarheder kan komme til udtryk som et egentligt fravær af mentaliserende processer, ved at ansøger nok kan bruge et mentalt sprog og være i stand til at identificere følelser hos sig selv og andre, men i mindre grad demonstrerer refleksion over de mentale tilstande. I tabel 2 nedenfor betegnes dette som *naiv mentalisering*.

I modsætning hertil kan man opleve, at der i nogle interview tilsyneladende findes kendetegn på mentaliserende ressourcer, men at disse kendetegn, ved nærmere gennemlytning, forekommer "tomme" eller utroværdige. Der kan være tale om meget lange fortællinger, præget af floskler og luftige refleksioner, som ikke er forankret følelsesmæssigt eller i realiteterne, men snarere skaber forvirring og utydelighed. Dette betegnes i tabel 2 som *pseudomentalisering*, hvilket kan være udtryk for, at ansøgeren ikke reelt er i stand til at omsætte sine refleksioner til relevant omsorgsadfærd, og derfor må ses som et rødt advarselsflag.

En tredje form for uhensigtsmæssig brug af mentalisering er tilfælde, hvor ansøgeren udtaler sig (skrå)sikkert om indre mentale tilstande hos andre, fx ved at være sikker på, hvilke motiver der ligger bag en given adfærd.

I andre tilfælde kan det handle om, at ansøgeren, bevidst eller ubevidst, fordrejer andres følelser eller tillægger dem bestemte motiver med henblik på at fremstille sig selv i et positivt lys eller på anden vis værne om eller fremme egne interesser. Dette betegnes i Tabel 2 som *selvhenførende mentalisering*.

Fornægtelse af mentalisering beskriver svarmåder, hvor ansøgeren helt undgår at beskrive indre tilstande, men konsekvent forholder sig til ydre forhold.

Endelig ses der, nederst i tabel 2, den mest bekymrende form for mentaliseringssårbarheder, hvor interviewpersonen optræder direkte fjendtligt eller svarer helt usammenhængende og bizart; dette betegnes som *negativ mentalisering* eller *antimentalisering*.

I tabel 2 nedenfor ses således oversigten over former og niveauer af mentaliseringssårbarheder. Tabellen viser, at mentaliseringssårbarheder kan gradueres i niveau, hvor antimentalisering er den mest alvorlige form for mentaliseringssårbarhed.

Tabel 2: Forskellige former og niveauer for mentaliseringssårbarheder

Niveau	Typer af mentalisering	
TVIVLSOM ELLER LAV	NAIV MENTALISERING Svarene er karakteriserede ved klicheer, banale, overfladiske betragtninger eller normalisering af negative oplevelser. Beskrivelser er uden kompleksitet og nuancer og afspejler sort-hvid-tænkning.	PSEUDOMENTALISERING Svarene er ofte utroligt detaljerede, ofte i en grad, hvor det bliver utroværdigt. Personen kan fortabe sig i lange, udviklede refleksioner, som ikke fører nogen steder hen, og som ofte ender med at skabe mere forvirring end afklaring. Det er ofte refleksioner, der er uden kobling til realiteter, og som overvejende forekommer utroværdige.
MANGLENDE ELLER FORSTYRRET MENTALISERING	BENÆGTELSE AF MENTALISERING Personen svarer ret passivt og undgår at forholde sig til mentale tilstande, ofte med henvisning til ikke at kunne huske noget, eller fokuserer på konkrete, generaliserende eller ydre sociale forhold.	SELVHENFØRENDE MENTALISERING Svarene fremtræder overdrevet egocentriske, selvhævdende eller med en forvrænget opfattelse af andres mentale tilstande.
NEGATIV MENTALISERING ELLER ANTI-MENTALISERING	Personens svar er præget af fjendtlighed, trussel eller angreb og kan være skræmmende. Personen udviser fjendtlighed/mistillid/usammenhængende tænkning eller kan tillægge andre urealistiske, bizarre motiver.	

Som nævnt i det indledende teori afsnit kan der skelnes mellem mentaliseringssvigt og mere konstant lave eller forstyrrede former for mentalisering. Ved mentaliseringssvigt ræsonnerer ansøgeren i en kortere sekvens på måder, der kan opfattes som ikke-mentaliserende. Her er det væsentligt at få afdækket, om ansøgeren er i stand til at forholde sig refleksivt til sit mentaliseringssvigt, måske senere i interviewet eller på andre tidspunkter i godkendelsesprocessen.

Afdækningen af, om det er muligt for ansøgeren at reflektere over egne tegn på mulige mentaliseringsssvigt, vil være en indikation på, hvor stor risikoen er, for at u hensigtsmæssige mentaliseringsformer omsættes i udviklingshæmmende eller -forstyrrende adfærd i forhold til et kommende plejebarn. Ser der ud til at være tale om mere konstant lave eller forstyrrede former for mentalisering i besvarelserne, som ansøgeren ikke er i stand til at forholde sig reflekterende til, vil det naturligvis være alvorligere.

Udover de egentlige mentaliseringssårbarheder kan det være relevant at se på, om der er tale om *mangelfuld logik og sammenhæng i fortællingen*, idet dette også kan ses som en sårbarhed, som relaterer sig til kvaliteten af de fortællinger, der fremføres i interviewet.

Det væsentlige er her at holde øje med, om der er en rød tråd i interviewet. Det vil sige, at ansøgeren ikke modsiger sig selv, taler på en forvirrende og usammenhængende måde, udviser en privat logik eller fremsætter ligefrem utroværdige og måske endda lidt bizarre fortællinger.

I de interview, hvor der optræder markante brud i fortællingernes sammenhæng, kan det være hensigtsmæssigt at undersøge nærmere, hvordan og hvorfor dette fremkommer. Særligt, hvis der ses en sammenhæng med ovennævnte selvhævdende karakter, hvor ansøgeren på forskellig vis søger at fremstille sig selv i et positivt lys eller undgår at tale om vanskelige og negative følelser eller sider af sig selv, kan det ses som en indikation på en mulig begrænsning i evnen til at kunne etablere en udviklingsfremmende relation med et plejebarn.

Endelig er der en sidste kategori af mentaliseringssårbarheder, som omhandler bekymrende forhold, der kommer til udtryk igennem indholdet i svarene. Det kan fx være, at ansøgeren:

- Taler nedgørende og fjendtligt om sine børn, sin partner eller andre.
- Beskriver irrationelle tanker eller forestillinger, der er præget af overdrevet ængstelighed, kontrolbehov, skyldfølelse eller andre negative følelser.
- Udtrykker afmagt og hjælpeløshed, fralægger sig ansvaret og indtager en offerrolle.
- Beskriver et symbiotisk forhold til sine børn eller partner og har vanskeligt ved, klart, at skelne mellem egne og andres behov og følelser, herunder at ansøger tillægger barnet et voksenansvar.

Hvor der optræder et sådant indhold, vil det være afgørende at undersøge, om ansøgeren er i stand til at reflektere over de umiddelbart negative udsagn og på denne måde perspektivere dem. Særligt, når dette ikke er tilfældet, må sådanne udsagn ses som alvorlige mentaliserings-sårbarheder, det vil sige som formentlige begrænsninger i forudsætninger for at etablere et mentaliserende samspil med et plejebarn.

Analysetrin 4: Anvendelse af tjekliste til vurdering af mentaliseringsressourcer

Efter tilsynskonsulenten/konsulenterne har gennemgået de syv udvalgte nøglespørgsmål i interviewet (markeret med rødt i analyseskemaet) og fortaget analysen af svarene, er opgaven at sammenfatte resultaterne fra analysen af mentaliseringsressourcer og -sårbarheder i interviewet. Til dette formål kan *Tjeklisten til vurdering af mentaliseringsressourcer* anvendes (bilag 7). Der inddrages eksempler fra analyseskemaet som begrundelser for vurderingen på de enkelte punkter i tjeklisten.

Det er ikke nødvendigvis sådan, at der skal kunne svares *ja* til alle spørgsmål, men der skal gerne være en overvægt af *ja/delvist* for de spørgsmål, der vedrører mentaliseringsressourcer. Spørgsmålene vedrørende mentaliseringssårbarheder skal gerne være præget af en overvægt af *nej*.

Fase 5: Sammenfatning af resultaterne

Som det fremgår af det foregående, er det, at foretage en afdækning af ansøgers mentaliseringsressourcer og -sårbarheder, en kompleks opgave. Det indebærer, at man forsøger at kortlægge den måde, som en person forstår indre mentale tilstande hos sig selv og andre på, hvilket i sagens natur ikke er direkte observerbart og målbart. Der vil derfor være en grad af usikkerhed forbundet med selve afdækningen af mentaliseringsressourcer, ligesom man må tage højde for, at mentalisering er en kontekstafhængig og dynamisk proces.

Det er altså ikke hensigtsmæssigt at tale om en persons mentaliseringsressourcer, forstået som en fast, målbar og uforanderlig størrelse. Mentalisering vil altid være noget, der foregår, og som kommer til udtryk i konkrete relationer og situationer.

I den samlede afdækning af ansøgers mentaliseringsressourcer og -sårbarheder er det derfor centralt, at tilsynskonsulenten forholder sig kritisk til de resultater, som analysen frembringer, og anvender dem med ydmyghed. I processen, hvor alle de forskellige indtryk af ansøgers mentaliseringsressourcer samles, bør tilsynskonsulenten overveje, om der er forhold under interviewet, som påvirker den samlede afdækning i en negativ retning, herunder om det er lykkedes at skabe en god og tryk ramme for ansøger til at reflektere over de stillede spørgsmål.

Det er desuden vigtigt at være opmærksom på, at redskabet ikke kan bruges til at afdække en persons generelle mentaliseringsevne. Det kræver en nærmere undersøgelse og forudsætter psykologfaglige kompetencer.

Derfor er det vigtigt at minde om, at redskabet ikke kan tænkes som et måleredskab, der kan bruges til at bestemme en ansøgers mentaliseringsniveau som et statisk træk. Det er væsentligt, at det i en sammenfatning af resultater betones, at de fundne mentaliseringsressourcer og -sårbarheder skal ses som udtryk for ansøgers mentaliseringsressourcer *på det givne tidspunkt, i den givne relationelle sammenhæng og i den specifikke situation.*

Nedenstående tabel kan bruges af socialtilsynet, som et hjælperedskab, til at orientere sig i, hvilket niveau de samlede resultater af afdækningen kan tænkes at befinde sig på. Brugen af tabellen bør, i tråd med ovenstående, ske med ydmyghed og forståelse for, at det ikke er muligt med sikkerhed at placere ansøger på et bestemt niveau eller som en bestemt type. Med dette in mente kan det være hensigtsmæssigt at orientere sig i oversigten over de forskellige niveauer og typer, som en form for pejling for niveauet af de fundne mentaliseringsressourcer og sårbarheder i mentaliseringsinterviewet.

Tabel 3: Mentaliseringsniveauer og -typer

Niveau	Typer af mentalisering	
BEDRE END ALMINDELIG	<p>Personen gør ret konsekvent brug af en mentaliserende holdning som helhed. Der er mange eksempler på gode mentaliseringsressourcer, der tyder på en stabil forståelse af egne og andres mentale tilstande. Der forekommer mange detaljer om tanker og følelser, og forståelsen af betydningen af mentale tilstande er udtalt, ligesom der også ses et udviklingsmæssigt perspektiv.</p>	
ALMINDELIG MENTALISERING	<p>Personens svar indeholder følelser og tanker, som han/hun kan reflektere over. Personen viser en almindelig evne til at mentalisere og er generelt i stand til at tillægge sine erfaringer mening i form af tanker og følelser. Personen har en model af både eget og andres sind, som kan være enkel, men er relativt sammenhængende, personlig og velintegreret. Personen er generelt nysgerrig og vil gerne se en situation fra flere sider og ændre sin oplevelse derudfra.</p>	
TVIVLSOM ELLER LAV	<p>NAIV MENTALISERING</p> <p>Svarene er karakteriserede ved klicheer, banale, overfladiske betragtninger eller normalisering af negative oplevelser. Beskrivelser er uden kompleksitet og nuancer og afspejler sort-hvid-tænkning.</p>	<p>PSEUDOMENTALISERING</p> <p>Svarene er utroligt detaljerede, ofte i en grad, hvor det bliver utroværdigt. Personen kan fortabe sig i lange, udviklede refleksioner, som ikke fører nogen steder hen, og som ofte ender med at skabe mere forvirring end afklaring. Det er ofte refleksioner uden kobling til realiteter, som overvejende forekommer utroværdige.</p>

Niveau	Typer af mentalisering	
MANGLEDE MENTALISERING	BENÆGTELSE AF MENTALISERING	SELVHENFØRENDE MENTALISERING
	Personen svarer ret passivt og undgår at forholde sig til mentale tilstande, ofte med henvisning til ikke at kunne huske noget, eller fokuserer på konkrete, generaliserende eller ydre sociale forhold.	Svarene fremtræder overdrevet egocentriske, selvhævdende eller med en forvrænget opfattelse af andres mentale tilstande.
NEGATIV ELLER ANTIMENTALISERING	Personens svar er præget af fjendtlighed, trussel eller angreb og kan være skræmmende. Personen udviser fjendtlighed/mistilid/usammenhængende tænkning eller kan tillægge andre urealistiske, bizarre motiver.	

Resultaterne skal sammenholdes med øvrige oplysninger

Som beskrevet i teoriafsnittet omhandler en af de fire mentaliseringsdimensioner, hvorvidt mentaliseringen primært foregår *eksplicit* eller *implicit*. Analysen af interviewet afdækker primært den *eksplicite* mentalisering, altså ansøgers evne til bevidst at reflektere over og tale om mentale tilstande, deres natur og sammenhængen med adfærd. Indsigt i og forståelsen af egne og andres mentale tilstande kan nemlig også udtrykkes kropsligt, via omsorg og nærvær, som i denne sammenhæng kan betegnes som *implicit*, kropsliggjort mentalisering.

Resultaterne af afdækningen af ansøgers mentaliseringsressourcer og -sårbarheder vil blive mere gyldige og anvendelige, når de sammenholdes og perspektiveres med anden viden om ansøgeren, som socialtilsynet indhenter i forbindelse med godkendelsen. Her vil især observationer af familiodynamikken være relevante, idet de kan supplere med viden om, hvordan ansøgers mere implicite, kropsliggjorte mentaliseringsressourcer og -sårbarheder kommer til udtryk i samspillet med partner og børn.

Selvom der ofte vil ses en sammenhæng mellem implicite og eksplicite mentaliseringsressourcer, kan der være forskelle på omfanget og tilgængeligheden af disse, så ansøger fx kan forventes at "kunne mere" i en konkret relation, end resultaterne lægger op til (jf. det, der tidligere er skrevet om ordknappe ansøgere).

Omvendt vil man også kunne komme ud for ansøgere, som tilsyneladende fremviser gode og relevante reflektive processer i et interview, men som kan have svært ved, reelt, at omsætte de gode refleksioner til relevant omsorgshandling i konkrete relationer. Derfor er det afgørende, at tilsynskonsulenten sammenholder resultaterne med især observationer af familiodynamikken.

Fase 6: Tilbage melding og afrapportering

Tilbage meldingen til ansøger om resultaterne vil indgå naturligt i den dialog, der er med ansøger om godkendelsen eller et eventuelt afslag på ansøgningen om at blive plejefamilie. Særligt i tilfælde, hvor der gives afslag, og hvor resultaterne fra afdækningen af mentaliseringsressourcer og -sårbarheder udgør en væsentlig del af begrundelsen for afslaget, kan det være hensigtsmæssigt at give ansøgere en mundtlig tilbage melding. Især i denne situation vil det være nødvendigt

at arbejde bevidst med en validerende dialog, hvor socialtilsynet sørger for at belyse både de mentaliseringsressourcer, der er identificeret, og naturligvis også de afdækkede mentaliserings-sårbarheder. Samtalen bør også belyse, hvordan ressourcer og sårbarheder konkret er identificeret, både igennem anvendelsen af dette redskab og i andre dele af godkendelsesprocessen.

Skriftlighed og omsætning til godkendelsesrapporten

I den skriftlige afrapportering skal resultaterne omsættes til brug i godkendelsesrapporten. Resultaterne bruges primært til at vurdere temaet i kvalitetsmodellen om plejefamiliens kompetencer, herunder om plejefamilien har forudsætninger for og en forventet evne til at kunne etablere og fastholde tilknytning til et plejebarn. I nogle tilfælde vil resultaterne fra redskabet også kunne bruges i nogle af de andre temaer i kvalitetsmodellen.

Ved afrapporteringen er det vigtigt at være opmærksom på nedenstående forhold.

Det skal fremgå, hvilke oplysninger der ligger til grund for vurderingen, samt hvilket grundlag vurderingen er foretaget ud fra. Tillige bør vurderingen indeholde oplysning om, hvem der har foretaget undersøgelsen, samt hvor og hvornår den er gennemført.

Der bør være en klar skelnen mellem vurdering og beskrivelser/det grundlag, som vurderingen hviler på. Generelt kan det være hensigtsmæssigt først at fremsætte en *vurdering* (fx at ansøger forventes at være i stand til at have en god og nuanceret forståelse af et plejebarns indre mentale tilstande) og herefter at beskrive de data, som vurderingen hviler på, så begrundelsen for vurderingen er tydelig. Begrundelserne kan både være en beskrivelse af fund i analysen og eksempler på udsagn eller adfærd, som er udtrykt af ansøger. Det anbefales, at der ikke anvendes citater fra interviewet.

Som nævnt ovenfor giver de oplysninger, der er fremkommet gennem anvendelsen af mentaliseringsinterviewet, mulighed for at identificere mentaliseringsressourcer og -sårbarheder, men ikke en vurdering af ansøgers mentaliseringsevne. Det anbefales således, at socialtilsynet, i den skriftlige afrapportering, bestræber sig på at fremstille en mere konkret beskrivelse af ansøgers forståelse af og refleksioner over mentale tilstande.

Formuleringerne bør generelt udarbejdes med opmærksomhed på og respekt for ansøgers integritet. Konkret bør ansøgers kompetencer tydeliggøres ved, at socialtilsynet afrapporterer de ressourcer, der identificeres under processen, og tilstræber at fremme en yderligere udvikling af dem ved at pege på eventuelle sårbarheder og samtidig angive det potentiale, der også måtte træde frem i undersøgelsen.

I tilfælde, hvor der er afdækket kendetegn på mentaliseringssårbarheder, som ikke vurderes at være udslagsgivende for den samlede godkendelse, kan disse formuleres som opmærksomhedspunkter, som den kommende plejefamilie og socialtilsynet med fordel vil kunne samarbejde om at udvikle.

Den skriftlige sammenfatning skal dertil indeholde både relevante faktuelle og vurderingsmæssige oplysninger. Det kan fx være, om vurderingen har taget afsæt i ansøgers kontakt med nuværende egne børn, plejebørn eller adoptivbørn – eller andre relevante oplysninger, som konsulentterne har inddraget i interviewet for at få et afdækket ansøgers mentaliseringsressourcer og -sårbarheder.

Opsummerende fremgår nedenfor en række væsentlige opmærksomhedspunkter, når interviewet skal omsættes i den skriftlige vurdering:

1. Forsøg at formulere vurderinger kort og præcist uden brug af fagligt tunge, teoretiske begreber.
2. Lad det være tydeligt, hvornår der beskrives, og hvornår og hvordan der analyseres og vurderes.
3. Undgå at referere direkte tale fra samtalen: ansøger sagde ... gjorde...
4. Lad ansøger tjekke, at faktiske oplysninger er korrekte (evt. navne på børn/partner osv.) – og husk at angive kilde ved oplysninger, som stammer fra andre.
5. Vær varsom og forsigtig – husk, at der er tale om et fagligt skøn.
6. Underbyg og illustrer vurderingerne med konkrete eksempler.
7. Husk, at redskabet blot er én af flere kilder til afdækning af ansøgers mentaliseringsressourcer og -sårbarheder i den samlede godkendelsesproces.
8. Overvej kritisk: Hvor gode var vi som konsulenter til at skabe forudsigelighed og trykthed i forbindelse med interviewet – og hvordan var konteksten for interviewet?
9. Skriv gerne lidt om processen i redskabet for at dokumentere, hvordan de samlede resultater er fremkommet.
10. Sammenfatningen må ikke favne mere, end der er grundlag for i analysen.

Litteraturliste

- Adkins, Reisz, S., Doerge, K., & Nulu, S. (2020). Adverse Childhood Experience histories in foster parents: Connections to foster children's emotional and behavioral difficulties. *Child Abuse & Neglect*, *104*, 104475–11.
- Allen, J. G., Fonagy, P., & Bateman, A. (2010). *Mentalisering i klinisk praksis*: Hans Reitzels Forlag, København.
- Allen, J. G. (2014). *Mentalisering i tilknytningsrelationer*. Hans Reitzels Forlag, København
- Ankestyrelsen (2015): Anbringelsesstatistik, Årsstatistik 2015.
<https://www.ft.dk/samling/20161/almdel/sou/bilag/76/1700020.pdf>
- Baker, C., Gibbs, I., Sinclair, I., & Wilson, K. (2000). Supporting foster placements. *Social Work Research and Development Unit, University of York, York*.
- Ballen, N., Bernier, A., Moss, E., Tarabulsy, G., & St-Laurent, D. (2010). Insecure attachment states of mind and atypical caregiving behavior among foster mothers. *Journal of Applied Developmental Psychology*, *31*(2), 118-125. doi:10.1016/j.appdev.2009.10.001
- Bateman, A., & Fonagy, P. (2012). *Handbook of mentalizing in mental health practice*: American Psychiatric Pub.
- Bateman, A., & Fonagy, P. (2019). *Handbook of mentalizing in mental health practice. Second edition*. American Psychiatric Pub.
- Bateman, A., Fonagy, P., & Campbell, C. (2019). Borderline Personality Disorder, chapter 19. In: *Handbook of mentalizing in mental health practice. Second edition (2019)*. American Psychiatric Pub.
- Bryderup, I., Engen, M. & Kring, E.(2017): *Familiepleje i danmark*. Forlaget Klim, Aarhus.
- Creasey, G., & Reese, M. (1996). Mothers' and fathers' perceptions of parenting hassles: Associations with psychological symptoms, nonparenting hassles, and child behavior problems. *Journal of Applied Developmental Psychology*, *17*(3), 393-406.
- Datatilsynet. (2022). Hentet fra <https://www.datatilsyn.dk>
- Dozier, M., Peloso, E., Lindhiem, O., Gordon, M., Manni, M., Sepulveda, S., et al. (2006). Developing Evidence-Based Interventions for Foster Children: An Example of a Randomized Clinical Trial with Infants and Toddlers. *Journal of Social Issues*, *62*(4), 767-785. doi:10.1111/j.1540-4560.2006.00486.x
- Dozier, M., Stoval, K. C., Albus, K., & Bates, B. (2001). Attachment for infants in foster care: The role of caregiver state of mind. *Child Development*, *72*(5), 1467-1477.
- Fonagy, P., Gergely, G., Jurist, E., & Target, M. (2007). Affektregulering, mentalisering og selvets udvikling. *Akademisk Forlag, København*.
- Fonagy, P., Steele, M., Steele, H., Moran, G., & Higgitt, A. (1991). The capacity for understanding mental states: The reflective self in parent and child and its significance for security of attachment. *Infant Mental Health Journal*, *12*(3), 201-218.
- Fonagy, P., & Target, M. (2002). Early intervention and the development of self-regulation. *Psychoanalytic Inquiry*, *22*(3), 307-335.

- George, C., Kaplan, N., & Main, M. (1996). Adult attachment interview.
- Hagelauist, J. (2015): *Mentaliseringsguiden*. Hans Reitzels Forlag, København.
- Hagelquist, J. (2012). *Mentalisering i mødet med udsatte børn*: Hans Reitzels Forlag, København.
- Hart, S., Corlin, A., Birk, J., & Hellborn, K. (2018). *EMS - Emotional Mentalizing Scale*. København.
- Karrass, J., & Braungart-Rieker, J. (204). Infant negative emotionality and attachment: Implications for preschool intelligence. *International Journal of Behavioral Development*, 28(3), 221-229.
- Katznelson, H. (2014). Reflective functioning: A review. *Clinical Psychology Review*, 34(2), 107-117.
- Lausten, M., & Jørgensen, T. (2017). *Anbragte børn og unges trivsel 2016*: SFI-Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- Laustsen, M., Hansen, H., & Nielsen, A. (2010). *Udsatte børnefamilier i Danmark*. Retrieved from København:
- Luyten, P., & Fonagy, P. (2015). The neurobiology of mentalizing. *Personality Disorders: Theory, Research, and Treatment*, 6(4), 366.
- Luyten, P., Fonagy, P., Lowyck, B., & Vermonte, R. (2012). Assessment of Mentalization. In A. W. Bateman & P. Fonagy (Eds.), *Handbook of mentalizing in Mental Health Practice*: American Psychiatric Pub.
- Luyten, P., Nijssens, L., Fonagy, P., & Mayes, L. (2017). Parental reflective functioning: Theory, research, and clinical applications. *The Psychoanalytic Study of the Child*, 70(1), 174-199.
- Malcorps, S., Vliegen, N., Nijssens, L., Tang, E., Casalin, S., Slade, A., & Luyten, P. (2021). Assessing reflective functioning in prospective adoptive parents. *PLoS ONE*, 16(1), 16.
- Midgley, N., Cirasola, A., Austerberry, C., Ranzato, E., West, G., Martin, P., Redfern, S., Cotmore, R., & Park, T. (2019). Supporting foster carers to meet the needs of looked after children: A feasibility and pilot evaluation of the Reflective Fostering Programme. *Developmental Child Welfare*, 1(1), 41-60.
- NICE. (2013). *Looked After Babies, Children and Young People - Nice Quality Standard 31*. Retrieved from www.nice.org.uk/Guidance/QS31.
- Pajulo, M., Tolvanen, M., Karlsson, L., Halme-Chowdhury, E., Öst, C., Luyten, P., et al. (2015). THE PRENATAL PARENTAL REFLECTIVE FUNCTIONING QUESTIONNAIRE: EXPLORING FACTOR STRUCTURE AND CONSTRUCT VALIDITY OF A NEW MEASURE IN THE FINN BRAIN BIRTH COHORT PILOT STUDY. *Infant Mental Health Journal*, 36(4), 399-414. doi:10.1002/imhj.21523
- Pinderhughes, E., Dodge, K., Bates, J., Pettit, G., & Zelli, A. (2000). Discipline responses: Influences of parents' socioeconomic status, ethnicity, beliefs about parenting, stress, and cognitive-emotional processes. *Journal of family psychology*, 14(3), 380.
- Rechenbach, A., Sandros, C., & Daniel, S. (2006). *Adult Attachment Interview. Dansk interviewprotokol samt instruktioner vedrørende gennemførelse af interviewet*

- Redfern, S., Wood, S., Lassri, D., Cirasola, A., West, G., Austerberry, C., et al. (2018). The Reflective Fostering Programme: background and development of a new approach. *Adoption & Fostering*, 42(3), 234-248. doi:10.1177/0308575918790434
- Rifkin-Graboi, A., Borelli, J. L., & Enlow, M. B. (2009). Neurobiology of Stress in Infancy. In C. H. Zeanah (Ed.), *Handbook of infant mental health*. New York: Guilford Press.
- Rygaard, N. P. (2006). *Børn og unge med tilknytningsforstyrrelse "tidlig frustration": håndbog i det praktiske arbejde*: Forfatterforlaget.
- Schechter, D., Coates, S., Kaminer, T., Coots, T., Zeanah Jr, C., Davies, M., et al. (2008). Distorted maternal mental representations and atypical behavior in a clinical sample of violence-exposed mothers and their toddlers. *Journal of Trauma & Dissociation*, 9(2), 123-147.
- Slade, Aber, J., Berger, B., Bresgi, I., & Kaplan, M. (2016). *Revideret PDI-S - Forældredudviklingsinterview Revideret*.
- Slade, A. (2005). Parental reflective functioning: An introduction. *Attachment & human development*, 7(3), 269-281.
- Slade, A., Aber, J., Berger, B., Bredgi, I., & Kaplan, M. (2012). *The Parent Development Interview—Revised*. The City University of New York. New York.
- Slade, A., Grunebaum, L., Haganir, L., & Reeves, M. (2007). *The pregnancy interview-revised*. New York: City College of New York.
- Staines, J., Golding, K., & Selwyn, J. (2019). Nurturing attachments parenting program: The relationship between adopters' parental reflective functioning and perception of their children's difficulties. *Developmental Child Welfare*, 1(2), 143-158
- Socialstyrelsen. (17. Januar 2017). *Dilemmafilm 14. Sengetid*. Hentet fra Youtube: <https://youtu.be/1YmUGIFD3Sw>
- Socialstyrelsen. (16. Januar 2017). *Dilemmafilm 20. Konflikt efter samvær*. Hentet fra Youtube: <https://youtu.be/9YdtaCuQTaQ>
- Whelan, W. F., & Marvin, R. S. (2011). *Caregiver patterns, that moderate the effects of abuse and neglect*. . Paper presented at the biennial meeting of the Society for Research in Child Development Montréal.
- Åkerman, A., Holmqvist, R., Frostell, A., & Falkenström, F. (2020). Effects of mentalization-based interventions on mental health of youths in foster care. *Child Care in Practice*

Lovgivning

Bekendtgørelse om socialtilsyn, BEK nr. 469 af 21/04/2022, <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2022/469>

Lov om socialtilsyn, LBK nr. 1109 af 01/07/2022, <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2022/1109>

Bilag

Bilag 1. Livshistorie

Inspirationsmateriale til udarbejdelse af livshistorie

Det anbefales, at livshistorieopgaven udleveres ved socialtilsynets første besøg i hjemmet, udskrevet på socialtilsynets brevpapir og med angivelse af dato for, hvornår livshistorien forventes at være socialtilsynet i hænde.

Instruktion til opgave: livshistorie

På andet hjemmesøg vil socialtilsynet interviewe hver ansøger om egen opvækst, relation til partner og egne børn. Ansøgeren vil blive bedt om at forholde sig til betydningen af egen opvækst i relation til det kommende plejeforældreskab. Derfor opfordres ansøgerne, som en del af forberedelsen til interviewet, til at skrive deres livshistorie ned. Hver ansøger opfordres til at skrive en til to sider. Ansøgeren kan fx tage udgangspunkt i nedenstående vejledning og spørgsmål:

- *Indledningsvist må du gerne give et kort overblik over din tidlige familiesituation, hvor du boede og så videre: om I flyttede meget rundt, hvordan familien blev forsørget på forskellige tidspunkter, og hvem din familie bestod af*
- *Hvordan vil du beskrive din barndom, generelt set?*
- *Hvordan var relationen til dine forældre?*
- *Hvordan vil du beskrive deres måde at opdrage dig på?*
- *Hvis du havde søskende, hvordan var din relation så til dem?*
- *Hvordan var kontakten til resten af familien (bedsteforældre, fætre, kusiner osv.)?*
- *Hvad havde du af venner/kammerater/kærester igennem opvæksten og ungdomsårene?*
- *Hvordan oplevede du skolegang, fritidsaktiviteter og læretid/uddannelse?*
- *Er der nogen særlige oplevelser fra din opvækst, som står tydeligt frem for dig? Gode, såvel som dårlige*
- *Var der noget, du var særligt glad for, eller noget, du længtes efter eller manglede?*
- *Hvis du i din opvækst, eller senere i livet, har oplevet noget, som, du synes, har været traumatisk, altså overvældende og skræmmende på måder, der har sat sig spor i dig, behøver du ikke at skrive om det her i livshistorien. Det ville være fint, hvis du, blot kort, vil skrive, at noget sådant er sket og forberede dig på, om du vil – og eventuelt kan – fortælle tilsynskonsulenten lidt mere om det i jeres samtale*

Bilag 2. Mentaliseringsinterview til samlevende med børn

Indledning: Interviewet tager typisk mellem en halv og en hel time. Det består af en række spørgsmål, som blandt andet spørger til dine følelser og tanker i forbindelse med at søge om at blive plejefamilie.

Det er under sådan et interview helt almindeligt, at man lige skal tænke sig om, eller at svarene ikke bare lige kommer til én. Man kan også mangle ord for det, som man gerne vil sige. Nogle bliver følelsesmæssigt berørte undervejs, hvilket er både naturligt og forståeligt, da spørgsmålene er personlige og handler om dig som kommende plejeforælder og om din måde hvorpå du indgår i relationer med de mennesker, der betyder allermost for dig.

I interviewet vil vi komme omkring tre temaer:

- Først vil du blive spurgt ind til din opvækst og til dine egne tilknytningserfaringer
- Derefter vil vi gerne høre om dit syn på jeres parforhold i forhold til jeres forældreskab – både hvordan I støtter hinanden, men også hvordan det foregår, når I er uenige som forældre
- Du vil også blive spurgt til dit eget forældreskab og til, hvordan du tror, at du vil blive som plejeforælder

Det er vigtigt at understrege, at vi er interesseret i at høre til dine følelser og tanker i forhold til de tre temaer, både de glædesfyldte og de udfordrende aspekter.

Vi har allerede fået et indblik i din opvækst igennem dit arbejde med din livshistorie. Vil du starte med at fortælle om de tanker, du gjorde dig, da du skrev om din livshistorie? (Spørg til ansøgers refleksioner over arbejdet med livshistorien, og lav herefter en overgang til interviewet).

Egne tilknytningserfaringer

1. *Hvordan vil du beskrive forholdet til din mor i barndommen?*
2. *Kan du fortælle om en konkret oplevelse, som beskriver dit forhold til din mor? (Hvis der gives et generelt svar, så spørg igen efter konkrete episoder) *⁴*
 - *Hvorfor tror du, at hun handlede på den måde/var sådan i den situation, som du beskriver?*
 - *Kan du huske, hvordan det var for dig? Hvad tænkte og følte du, dengang det skete?*
 - *Hvad tænker/føler du om situationen, nu da du er voksen?*
3. *Hvordan vil du beskrive forholdet til din far i barndommen?*
4. *Kan du fortælle om en konkret oplevelse, som beskriver forholdet til din far? (Hvis der gives et generelt svar, så spørg igen efter konkrete episoder) **

⁴ Spørgsmål markeret med * er de udvalgte nøglespørgsmål, som tilsynskonsulenten efterfølgende skal gennemlytte og analysere med henblik på at identificere mentaliseringsressourcer og -sårbarheder.

- *Hvorfor tror du, at han handlede på den måde/var sådan i den situation, som du beskriver?*
 - *Kan du huske, hvordan det var for dig? Hvad tænkte og følte du, dengang det skete?*
 - *Hvad tænker/føler du om situationen, nu da du er voksen?*
5. *Hvis du som barn var ude af dig selv, hvad gjorde du så? (Vent på ansøgers svar, og spørg gerne til konkrete eksempler, hvor vedkommende fx var ked af det eller vred)*
- *Hvorfor tror du, at du gjorde sådan?*
6. *Følte du dig nogensinde overset, tilsidesat eller måske ignoreret som barn? **
- *Tror du, at han eller hun var klar over, at du følte dig overset eller tilsidesat?*
 - *Har du fornemmelsen af, at dine børn sommetider har følt sig overset eller tilsidesat?*
7. *Hvordan tror du, at dine erfaringer med dine forældre i barndommen kan påvirke din måde at være plejeforælder på?*

Relation til partneren

8. *Hvordan tror du, at (partnerens navn) vil beskrive dig som forældre?*
9. *Kan du fortælle om en konkret oplevelse indenfor de seneste uger, hvor du og (partnerens navn) virkelig havde det godt sammen? (Hvis der gives et generelt svar, så spørg igen efter konkrete episoder gerne ift. dem som forældre)*
- *Hvad følte du i situationen?*
 - *Hvad tror du, at (partnerens navn) følte i situationen?*
10. *Kan du fortælle om en konkret oplevelse indenfor de seneste uger, hvor du og (partnerens navn) så forskelligt på tingene, hvor I ikke lige "faldt i hak"? ** (Hvis der gives et generelt svar, så spørg igen efter konkrete episoder gerne ift. dem som forældre)
- *Hvad følte du i situationen?*
 - *Hvad tror du, at (partnerens navn) følte i situationen?*

Relation til egne børn og forestillinger til rollen som plejeforælder

11. *Hvad tror du, at dine børn vil sige om dig som mor/far?*
12. *Hvad giver dig mest glæde ved at være forælder, og hvad, tror du, vil give dig mest glæde ved plejeforældreskabet? (Hvis der gives generelle svar, spørg efter konkrete episoder)*
13. *Hvad giver dig bekymringer som forælder? ** (Hvis der gives generelle svar, spørg efter konkrete episoder)
- *Hvad kan bekymre dig ved at blive plejeforælder?*
14. *Kan du fortælle om et tidspunkt, hvor du følte dig irriteret eller vred som forælder? ** (Hvis der gives generelle svar, spørg efter konkrete episoder)
- *Hvordan håndterer du din vrede?*
 - *Hvordan tror du din irritation/vrede, kan påvirke et plejebarn?*

15. *Kan du fortælle om et tidspunkt, hvor dit barn eller et af dine børn ikke overholdt jeres aftaler eller måske løj for dig?*

- *Hvilke grunde tror du, et plejebarn kunne have i forhold til ikke at overholde aftaler eller måske lyve?*

Bilag 3. Mentaliseringsinterview til enlige med børn

Indledning: Interviewet tager typisk mellem en halv og en hel time. Det består af en række spørgsmål, som blandt andet spørger til dine følelser og tanker i forbindelse med at søge om at blive plejefamilie.

Det er under sådan et interview helt almindeligt, at man lige skal tænke sig om, eller at svarene ikke bare lige kommer til én. Man kan også mangle ord for det, som man gerne vil sige. Nogle bliver følelsesmæssigt berørte undervejs, hvilket er både naturligt og forståeligt, da spørgsmålene er personlige og handler om dig som kommende plejeforælder og om din måde hvorpå du indgår i relationer med de mennesker, der betyder allermost for dig.

I interviewet vil vi komme omkring tre temaer:

- Først vil du blive spurgt ind til din opvækst og til dine egne tilknytningserfaringer
- Derefter vil vi gerne høre lidt til dit forhold til en nær ven eller et familiemedlem, som du tænker kan støtte dig i opgaven som plejeforælder
- Du vil også blive spurgt til dit eget forældreskab og til, hvordan du tror, at du vil blive som plejeforælder

Det er vigtigt at understrege, at vi er interesseret i at høre til dine følelser og tanker i forhold til de tre temaer, både de glædesfyldte og de udfordrende aspekter.

Vi har allerede fået et indblik i din opvækst igennem dit arbejde med din livshistorie. Vil du starte med at fortælle om de tanker, du gjorde dig, da du skrev om din livshistorie? (Spørg til ansøgers refleksioner over arbejdet med livshistorien, og lav herefter en overgang til interviewet).

Egne tilknytningserfaringer

1. *Hvordan vil du beskrive forholdet til din mor i barndommen?*
2. *Kan du fortælle om en konkret oplevelse, som beskriver dit forhold til din mor? (Hvis der gives et generelt svar, så spørg igen efter konkrete episoder) * ⁵*
 - *Hvorfor tror du, at hun handlede på den måde/var sådan i den situation, som du beskriver?*
 - *Kan du huske, hvordan det var for dig? Hvad tænkte og følte du, dengang det skete?*
 - *Hvad tænker/føler du om situationen, nu da du er voksen?*
3. *Hvordan vil du beskrive forholdet til din far i barndommen?*
4. *Kan du på samme måde fortælle om en konkret oplevelse, som beskriver forholdet til din far? (Hvis der gives et generelt svar, så spørg igen efter konkrete episoder) **
 - *Hvorfor tror du, at han handlede på den måde/var sådan i den situation, som du beskriver?*

⁵ Spørgsmål markeret med * er de udvalgte nøglespørgsmål, som tilsynskonsulenten efterfølgende skal gennemlytte og analysere med henblik på at identificere mentaliseringsressourcer og -sårbarheder.

- Kan du huske, hvordan det var for dig? Hvad tænkte og følte du, dengang det skete?
 - Hvad tænker/føler du om situationen, nu da du er voksen?
5. Hvis du som barn var ude af dig selv, hvad gjorde du så? (Vent på ansøgers svar, og spørg gerne til konkrete eksempler, hvor vedkommende fx var ked af det eller vred)
- Hvorfor tror du, at du gjorde sådan?
6. Følte du dig nogensinde overset, tilsidesat eller måske ignoreret som barn? *
- Tror du, at han eller hun var klar over, at du følte dig overset eller tilsidesat?
 - Har du fornemmelsen af, at dine børn sommetider har følt sig overset eller tilsidesat?
7. Hvordan tror du, at dine erfaringer med dine forældre i barndommen kan påvirke din måde at være plejeforælder på?

Relation til en nær ven eller familiemedlem

Som plejeforælder kan det være vigtigt, at man har nogle tætte relationer, som man kan dele dagligdagens glæder og udfordringer med. Jeg vil derfor stille et par spørgsmål om dit forhold til en nær ven eller et familiemedlem. Hvem kunne det være? (Ansøger skal vælge en betydningsfuld relation og om muligt en anden end vedkommendes forældre)

8. Hvordan vil du beskrive jeres relation?
9. Fortæl om en situation inden for den seneste tid, hvor du og (navn) virkelig havde det godt sammen (Hvis der gives generelle svar, spørg efter konkrete episoder)
- Hvad følte du i situationen?
 - Hvad tror du, at (navn) følte i situationen?
10. Fortæl om en situation inden for den seneste tid, hvor du og (navn) så forskelligt på tingene, hvor I ikke lige "faldt i hak" * (Hvis der gives generelle svar, spørg efter konkrete episoder)
- Hvad følte du i situationen?
 - Hvad tror du, at (navn) følte i situationen?
11. Hvordan kan (navn) se og mærke på dig, når du er følelsesmæssigt presset og har brug for støtte eller hjælp? (Hvis der gives generelle svar, spørg efter konkrete episoder)
- Hvorfor tror du, at du håndterer følelsesmæssigt svære situationer på den måde?

Relation til egne børn og forestillinger til rollen som plejeforælder

12. Hvad tror du, at dine børn vil sige om dig som mor/far?
13. Hvad giver dig mest glæde ved at være forælder, og hvad, tror du, vil give dig mest glæde ved plejeforældreskabet? (Hvis der gives generelle svar, spørg efter konkrete episoder)
14. Hvad giver dig bekymringer som forælder? * (Hvis der gives generelle svar, spørg efter konkrete episoder)
- Hvad kan bekymre dig ved at blive plejeforælder?

15. *Kan du fortælle om et tidspunkt, hvor du følte dig irriteret eller vred som forælder? ** (Hvis der gives generelle svar, spørg efter konkrete episoder)
- *Hvordan håndterer du din vrede?*
 - *Hvordan tror du din irritation/vrede kan påvirke et plejebarn?*
16. *Kan du fortælle om et tidspunkt, hvor dit barn eller et af dine børn ikke overholdt jeres aftaler eller måske løj for dig?*
- *Hvilke grunde tror du, et plejebarn kunne have i forhold til ikke at overholde aftaler eller måske lyve?*

Bilag 4. Mentaliseringsinterview til samlevende uden børn

Indledning: Interviewet tager typisk mellem en halv og en hel time. Det består af en række spørgsmål, som blandt andet spørger til dine følelser og tanker i forbindelse med at søge om at blive plejefamilie.

Det er under sådan et interview helt almindeligt, at man lige skal tænke sig om, eller at svarene ikke bare lige kommer til én. Man kan også mangle ord for det, som man gerne vil sige. Nogle bliver følelsesmæssigt berørte undervejs, hvilket er både naturligt og forståeligt, da spørgsmålene er personlige og handler om dig som kommende plejeforælder og om din måde hvorpå du indgår i relationer med de mennesker, der betyder allermost for dig.

I interviewet vil vi komme omkring tre temaer:

- Først vil du blive spurgt ind til din opvækst og til dine egne tilknytningserfaringer
- Derefter vil jeg gerne høre lidt til dit syn på parforholdet og om, hvordan I støtter hinanden, men også når I er uenige
- Jeg vil også spørge til dine omsorgserfaringer med børn og til, hvordan du tror, at du vil blive som plejeforælder

Det er vigtigt at understrege, at vi er interesseret i at høre til dine følelser og tanker i forhold til de tre temaer, både de glædesfyldte og de udfordrende aspekter.

I forlængelse af interviewet vil jeg vise dig to korte film, som beskriver nogle af de dilemmaer man typisk kan stå i som plejeforælder. Når vi har set dem, vil jeg gerne høre mere om dine overvejelser og følelser til dilemmaerne i filmene.

Vi har allerede fået et indblik i din opvækst igennem dit arbejde med din livshistorie. Vil du starte med at fortælle om de tanker, du gjorde dig, da du skrev om din livshistorie? (Spørg til ansøgers refleksioner over arbejdet med livshistorien, og lav herefter en overgang til interviewet).

Egne tilknytningserfaringer

1. *Hvordan vil du beskrive forholdet til din mor i barndommen?*
2. *Kan du fortælle om en konkret oplevelse, som beskriver dit forhold til din mor? (Hvis der gives et generelt svar, så spørg igen efter konkrete episoder) *⁶*
 - *Hvorfor tror du, at hun handlede på den måde/var sådan i den situation, som du beskriver?*
 - *Kan du huske, hvordan det var for dig? Hvad tænkte og følte du, dengang det skete?*
 - *Hvad tænker/føler du om situationen, nu da du er voksen?*
3. *Hvordan vil du beskrive forholdet til din far i barndommen?*
4. *Kan du på samme måde fortælle om en konkret oplevelse, som beskriver forholdet til din far? (Hvis der gives et generelt svar, så spørg igen efter konkrete episoder) **

⁶ Spørgsmål markeret med * er de udvalgte nøglespørgsmål, som tilsynskonsulenten efterfølgende skal gennemlytte og analysere med henblik på at identificere mentaliseringsressourcer og -sårbarheder.

- *Hvorfor tror du, at han handlede på den måde/var sådan i den situation, som du beskriver?*
 - *Kan du huske, hvordan det var for dig? Hvad tænkte og følte du, dengang det skete?*
 - *Hvad tænker/føler du om situationen, nu da du er voksen?*
5. *Hvis du som barn var ude af dig selv, hvad gjorde du så? (Vent på ansøgers svar, og spørg gerne til konkrete eksempler, hvor vedkommende fx var ked af det eller vred)*
- *Hvorfor tror du, at du gjorde sådan?*
6. *Følte du dig nogensinde overset, tilsidesat eller måske ignoreret som barn? **
- *Tror du, at han eller hun var klar over, at du følte dig overset eller tilsidesat?*
 - *I hvilke situationer, tror du, at et plejebarn kunne føle sig overset eller tilsidesat?*
7. *Hvordan tror du, at dine erfaringer med dine forældre i barndommen kan påvirke din måde at være plejeforælder på?*

Relationen til partneren

8. *Hvordan tror du, at (partnerens navn) vil beskrive dig som partner?*
9. *Kan du fortælle om en konkret oplevelse indenfor de seneste uger, hvor du og (partnerens navn) virkelig havde det godt sammen? (Hvis der gives generelle svar, spørg efter konkrete episoder)*
- *Hvad følte du i situationen?*
 - *Hvad tror du, at (partnerens navn) følte i situationen?*
10. *Kan du fortælle om en konkret oplevelse indenfor de seneste uger, hvor du og (partnerens navn) så forskelligt på tingene, hvor I ikke lige "faldt i hak"? * (Hvis der gives generelle svar, spørg efter konkrete episoder)*
- *Hvad følte du i situationen?*
 - *Hvad tror du, at (partnerens navn) følte i situationen?*

Synet på relation til børn og forestillinger om plejeforholdet

Da du jo ikke har egne børn, vil jeg først spørge til, hvilke erfaringer du har i forhold til at være i en omsorgsrolle for et barn eller flere børn. Hvem vil du mene, at du har en form for omsorgsrolle for?

11. *Hvad tror du, at det barn/de børn vil sige om dig som voksen?*
12. *Hvad giver dig mest glæde ved at være i en omsorgsrolle, og hvad, tror du, vil give dig mest glæde ved plejeforældreskabet?*
13. *Hvad giver dig bekymringer som omsorgsperson? * (Hvis der gives generelle svar, spørg efter konkrete episoder)*
- *Hvad kan bekymre dig ved at blive plejeforælder?*
14. *Kan du fortælle om et tidspunkt, hvor du følte dig irriteret eller vred i en omsorgsrelation (eller i en anden betydningsfuld relation)? * (Hvis der gives generelle svar, spørg efter konkrete episoder)*
- *Hvordan håndterer du din vrede?*

- *Hvordan tror du din irritation/vrede kan påvirke et plejebarn?*
- 15. *Hvis du skulle forestille dig, at et kommende plejebarn ikke overholdt jeres aftaler eller måske var ude i at lyve for dig. Hvordan vil du opleve det?*
 - *Hvilke grunde tror du, et plejebarn kunne have i forhold til ikke at overholde aftaler eller måske lyve?*

Dilemmafilm

Se bilag 6 i vejledningen, som anvendes i forlængelse af mentaliseringsinterviewet til samle-
vende ansøgere uden børn.

Bilag 5. Mentaliseringsinterview til enlige uden børn

Indledning: Interviewet tager typisk mellem en halv og en hel time. Det består af en række spørgsmål, som blandt andet spørger til dine følelser og tanker i forbindelse med at søge om at blive plejefamilie.

Det er under sådan et interview helt almindeligt, at man lige skal tænke sig om, eller at svarene ikke bare lige kommer til én. Man kan også mangle ord for det, som man gerne vil sige. Nogle bliver følelsesmæssigt berørte undervejs, hvilket er både naturligt og forståeligt, da spørgsmålene er personlige og handler om dig som kommende plejeforælder og om din måde hvorpå du indgår i relationer med de mennesker, der betyder allermost for dig.

I interviewet vil vi komme omkring tre temaer:

- Først vil du blive spurgt ind til din opvækst og til dine egne tilknytningserfaringer
- Derefter vil vi gerne høre lidt til dit forhold til en nær ven eller et familiemedlem, som du tænker kan støtte dig i opgaven som plejeforælder
- Du vil også blive spurgt til dine omsorgserfaringer med børn og hvordan du tror, at du vil blive som plejeforælder

Det er vigtigt at understrege, at vi er interesseret i at høre til dine følelser og tanker i forhold til de tre temaer, både de glædesfyldte og de udfordrende aspekter.

I forlængelse af interviewet vil jeg vise dig to korte film, som beskriver nogle af de dilemmaer man typisk kan stå i som plejeforælder. Når vi har set dem, vil jeg gerne høre mere om dine overvejelser og følelser til dilemmaerne i filmene.

Vi har allerede fået et indblik i din opvækst igennem dit arbejde med din livshistorie. Vil du starte med at fortælle om de tanker, du gjorde dig, da du skrev om din livshistorie? (Spørg til ansøgers refleksioner over arbejdet med livshistorien, og lav herefter en overgang til interviewet).

Egne tilknytningserfaringer

1. *Hvordan vil du beskrive forholdet til din mor i barndommen?*
2. *Kan du fortælle om en konkret oplevelse, som beskriver dit forhold til din mor? (Hvis der gives et generelt svar, så spørg igen efter konkrete episoder) * ⁷*
 - *Hvorfor tror du, at hun handlede på den måde/var sådan i den situation, som du beskriver?*
 - *Kan du huske, hvordan det var for dig? Hvad tænkte og følte du, dengang det skete?*
 - *Hvad tænker/føler du om situationen, nu da du er voksen?*
3. *Hvordan vil du beskrive forholdet til din far i barndommen?*
4. *Kan du på samme måde fortælle om en konkret oplevelse, som beskriver forholdet til din far? (Hvis der gives et generelt svar, så spørg igen efter konkrete episoder) **

⁷ Spørgsmål markeret med * er de udvalgte nøglespørgsmål, som tilsynskonsulenten efterfølgende skal gennemlytte og analysere med henblik på at identificere mentaliseringsressourcer og -sårbarheder.

- *Hvorfor tror du, at han handlede på den måde/var sådan i den situation, som du beskriver?*
 - *Kan du huske, hvordan det var for dig? Hvad tænkte og følte du, dengang det skete?*
 - *Hvad tænker/føler du om situationen, nu da du er voksen?*
5. *Hvis du som barn var ude af dig selv, hvad gjorde du så? (Vent på ansøgers svar, og spørg gerne til konkrete eksempler, hvor vedkommende fx var ked af det eller vred)*
- *Hvorfor tror du, at du gjorde sådan?*
6. *Følte du dig nogensinde overset, tilsidesat eller måske ignoreret som barn? **
- *Tror du, at han eller hun var klar over, at du følte dig overset eller tilsidesat?*
 - *I hvilke situationer tror du, at et plejebarn kunne føle sig overset eller tilsidesat?*
7. *Hvordan tror du, at dine erfaringer med dine forældre i barndommen kan påvirke din måde at være plejeforælder på?"*

Relation til en nær ven eller familiemedlem

Som plejeforælder kan det være vigtigt, at man har nogle tætte relationer, som man kan dele dagligdagens glæder og udfordringer med. Jeg vil derfor stille et par spørgsmål om dit forhold til en nær ven eller et familiemedlem. Hvem kunne det være? (Ansøger skal vælge en betydningsfuld relation og om muligt en anden end vedkommendes forældre)

8. *Hvordan vil du beskrive jeres relation?*
9. *Fortæl om en situation inden for den seneste tid, hvor du og (navn) virkelig havde det godt sammen (Hvis der gives generelle svar, spørg efter konkrete episoder)*
- *Hvad følte du i situationen?*
 - *Hvad tror du, at (navn) følte i situationen?*
10. *Fortæl om en situation inden for den seneste tid, hvor du og (navn) så forskelligt på tingene, hvor I ikke lige "faldt i hak" * (Hvis der gives generelle svar, spørg efter konkrete episoder)*
- *Hvad følte du i situationen?*
 - *Hvad tror du, at (navn) følte i situationen?*
11. *Hvordan kan (navn) se og mærke på dig, når du er følelsesmæssigt presset og har brug for støtte eller hjælp? (Hvis der gives generelle svar, spørg efter konkrete episoder)*
- *Hvorfor tror du, at du håndterer følelsesmæssige svære situationer på den måde?*

Synet på relation til børn og forestillinger om plejeforholdet

Da du jo ikke har egne børn, vil jeg først spørge til, hvilke erfaringer du har i forhold til at være i en omsorgsrolle for et barn eller flere børn. Hvem vil du mene, at du har en form for omsorgsrolle for?

12. *Hvad tror du, at det barn/de børn vil sige om dig som voksen?*
13. *Hvad giver dig mest glæde ved at være i en omsorgsrolle, og hvad, tror du, vil give dig mest glæde ved plejeforældreskabet?*

14. *Hvad giver dig bekymringer som omsorgsperson? ** (Hvis der gives generelle svar, spørg efter konkrete episoder)
 - *Hvad kan bekymre dig ved at blive plejeforælder?*

15. *Kan du fortælle om et tidspunkt, hvor du følte dig irriteret eller vred i en omsorgsrelation (eller i en anden betydningsfuld relation)? ** (Hvis der gives generelle svar, spørg efter konkrete episoder)
 - *Hvordan håndterer du din vrede?*
 - *Hvordan tror du din irritation/vrede kan påvirke et plejebarn?*

16. *Hvis du skulle forestille dig, at et kommende plejebarn ikke overholdt jeres aftaler eller måske var ude i at lyve for dig. Hvordan vil du opleve det?*
 - *Hvilke grunde tror du, et plejebarn kunne have i forhold til ikke at overholde aftaler eller måske lyve?*

Dilemmafilm

Se bilag 6 i vejledningen, som anvendes i forlængelse af mentaliseringsinterviewet til enlige ansøgere uden børn.

Bilag 6. Dilemmafilm

Film som visuelle stimuli

Herunder følger en præsentation af to forskellige dilemmafilm. En speaker vil give en introduktion til filmen i begyndelsen af klippet.

Film 1: Konflikt efter samvær (2:30 min.)

Mikkel er anbragt i familiepleje hos Bent og Hanne. Mikkel kan have svært ved at falde til ro, hvis han først bliver vred og får et raserianfald. Bent og Hanne vil gerne undgå, at Mikkel får et raserianfald, når han har været til samvær med sine biologiske forældre. Derfor er det altid Bent, der henter ham. Mikkel har netop haft samvær med sin far, og han vil ikke med hjem. Han vil være sammen med sin far. Bent får overtalt Mikkel til at sætte sig ind i bilen. Raserianfaldet bryder dog ud igen og udvikler sig på køreturen. Mikkel råber vredt til sin plejefar Bent, at han ikke bestemmer over ham. Han åbner sin sele og gør tegn til også at ville åbne bildøren, mens de kører.

Billede 1 Mikkel vil ikke hjem

Billede 2 Mikkel låser selen op

Filmen "Dilemmafilm 20. Konflikt efter samvær" er frit tilgængeligt på Socialstyrelsens hjemmeside og YouTube-kanal. Du finder filmen ved at klikke [her](#).

Spørgsmål, der kan stilles efter visning af filmen:

Nu har du lige set en film om Mikkel, der ikke vil med sin plejefar hjem efter samvær med sin biologiske far.

1. *Hvad tror du, at Mikkel føler, og hvorfor reagerer han mon på denne måde i filmen?*
2. *Hvordan tror du, at plejefar oplever situationen, og hvorfor mon han reagerer på den måde?*
3. *Hvad ville du føle og tænke, hvis det var dig, der var plejeforælder i denne situation?*
4. *Hvordan forestiller du dig, at filmen ender?*

Film 2: Konflikt ved sengetid (2:37 min.)

Tvillingerne Sofie og Frederik er i familiepleje hos Lene og Jens. Familien har spist aftensmad i haven, og nu er det sengetid. Frederik er gået med Jens ind for at børste tænder, men Sofie er

blevet ude i haven og hopper på trampolinen. Lene forsøger forgæves at få Sofie ned af trampolinen, men Sofie fortsætter med at hoppe. Der er to slutninger på filmen.

a) Sofie sætter sig ned for at binde sit snørebånd. Hun er stadig på trampolinen. Her tager Lene resolut fat i hende og bærer hende ind i huset. Sofie stritter imod. Hun vil ikke i seng nu.

b) Lene tæller til tre og beder Sofie hoppe ned af trampolinen. Det gør Sofie så – men hun vil fanges først. Lene har ikke lyst til at lege fangeleg, men Jens kommer ud i haven i samme sekund, løber efter Sofie og fanger hende. Efter lidt diskussion går Sofie modstræbende med ind i huset.

Billede 1 Lene bærer Sofie ind

Billede 2 Jens fanger Sofie

Filmen "Dilemmafilm 14. Sengetid" er frit tilgængeligt på Socialstyrelsens YouTube-kanal. Du finder filmen ved at klikke [her](#).

Spørgsmål, der kan stilles efter visning af filmen:

Nu har du lige set en lille film om Sofie, der ikke vil i seng – og hvor plejeforældrene forgæves forsøger at få hende med ind i huset.

1. *Hvad tror du, at plejebarnet Sofie føler, og hvorfor reagerer hun mon på denne måde i filmen?*
2. *Hvordan tror du, at plejemor Lene og plejefar Jens oplever situationen, og hvorfor reagerer de mon, som de gør?*
3. *Hvad ville du føle og tænke, hvis det var dig, der var plejeforælder i denne situation?*
4. *Hvordan forestiller du dig, at filmen ender?*

Bilag 7. Tjekliste til en risikobaseret vurdering af mentaliseringsressourcer

Jf. bekendtgørelse om socialtilsyn, bilag 3

Mentaliseringsressourcer	Nej	Delvist	Ja	Eksempler og begrundelser
Ansøgeren sætter ord på egne og andres mentale tilstande?				
Ansøgeren er nysgerrig og interesseret i mentale tilstande og udviser en passende grad af ydmtyghed (ikke skråsikker)				
Ansøgeren forbinder egne og andres mentale tilstande med sin egen eller andres adfærd (" ser bagom ")				
Ansøgeren anerkender, at man kan have forskellige perspektiver og forstår, at man også i sig selv kan rumme forskellige, modstridende følelser og tanker (ambivalens)				
Ansøgeren viser en forståelse af, hvordan andre påvirkes af ens egne mentale tilstande og omvendt (smitter hinanden)				
Ansøgeren udtrykker en forståelse af et udviklingsperspektiv ; at ting ændrer sig over tid, og at man kan ændre forståelse				
Tilsynskonsulenten oplever ansøgeren som reflekteret og relevant i kontakten og ser en sammenhæng imellem det, der siges, og det nonverbale				
Mentaliseringssårbarheder				
Ansøgeren taler primært om ydre forhold og har svært ved at gøre sig realistiske og nuancerede refleksioner om de udfordringer, der kan opstå i plejeforældreskabet				
Interviewet bærer præg af modsigelser , forvirring og mangel på sammenhæng og troværdighed				
Ansøgeren taler nedgørende og fjendtligt , beskriver irrationelle tanker, udtryk-				

Mentaliseringsressourcer	Nej	Delvist	Ja	Eksempler og begrundelser
ker afmagt og hjælpeløshed eller beskriver et sybiotisk forhold til sine børn eller partner, med manglende afgrænsning				

Bilag 8. Analysekema til mentaliseringsinterview til samlevende med børn

Identificering af kendetegn på mentaliseringsressourcer og -sårbarheder

Minut og sek.	Spørgsmål fra interviewet	Mentale tilstande, som nævnes	Mentaliseringsressourcer (R)	Mentaliserings-sårbarheder (S)
	Egen opvækst			
	1. Beskrivelse af forholdet til mor			
	2. Oplevelse med mor			
	3. Beskrivelse af forholdet til far			
	4. Oplevelse med far			
	5. Ude af sig selv			
	6. Afvist			
	7. Opvækst ift. plejeforælder			
	Parforhold/de nære voksenrelationer			
	8. Beskrivelse som forældre			
	9. Godt sammen			
	10. Ikke godt sammen			
	Synet på relation til egne børn/børn i omsorgsrelationer			
	11. Beskrivelse af forældreskab			
	12. Glæde			
	13. Bekymring			
	14. Vrede			
	15. Lyve			

Note: Spørgsmål markeret med rødt/fed skrift er de udvalgte nøglespørgsmål, som tilsynskonsulenten efterfølgende skal have fokus på og – ud fra en risikovurdering – gennemlytte og analysere med henblik på at identificere mentaliseringsressourcer og -sårbarheder.

Bilag 9. Analysekema til mentaliseringsinterview til enlige med børn

Identificering af kendetegn på mentaliseringsressourcer og -sårbarheder

Minut og sek.	Spørgsmål fra interviewet	Mentale tilstande, som nævnes	Mentaliseringsressourcer (R)	Mentaliserings-sårbarheder (S)
	Egen opvækst			
	1. Beskrivelse af forholdet til mor			
	2. Oplevelse med mor			
	3. Beskrivelse af forholdet til far			
	4. Oplevelse med far			
	5. Ude af sig selv			
	6. Afvist			
	7. Opvækst ift. plejeforælder			
	Parforhold/de nære voksenrelationer			
	8. Beskrivelse af relation			
	9. Godt sammen			
	10. Ikke godt sammen			
	11. Følelsesmæssigt pressede situationer			
	Synet på relation til egne børn/børn i omsorgsrelationer			
	12. Beskrivelse af forældreskab			
	13. Glæde			
	14. Bekymring			
	15. Vrede			
	16. Lyve			

Note: Spørgsmål markeret med rødt/fed skrift er de udvalgte nøglespørgsmål, som tilsynskonsulentent efterfølgende skal have fokus på og – ud fra en risikovurdering – gennemlytte og analysere med henblik på at identificere mentaliseringsressourcer og -sårbarheder.

Bilag 10. Analysekema til mentaliseringsinterview til samlevende uden børn

Identificering af kendetegn på mentaliseringsressourcer og -sårbarheder

Minut og sek.	Spørgsmål fra interviewet	Mentale tilstande, som nævnes	Mentaliseringsressourcer (R)	Mentaliserings-sårbarheder (S)
	Egen opvækst			
	1. Beskrivelse af forholdet til mor			
	2. Oplevelse med mor			
	3. Beskrivelse af forholdet til far			
	4. Oplevelse med far			
	5. Ude af sig selv			
	6. Afvist			
	7. Opvækst ift. plejeforælder			
	Parforhold/de nære voksenrelationer			
	8. Beskrivelse som forælder			
	9. Godt sammen			
	10. Ikke godt sammen			
	Synet på relation til egne børn/børn i omsorgsrelationer			
	11. Beskrivelse som voksen			
	12. Glæde			
	13. Bekymring			
	14. Vrede			
	15. Lyve			

Note: Spørgsmål markeret med rødt/fedt skrift er de udvalgte nøglespørgsmål, som tilsynskonsulentent efterfølgende skal have fokus på og – ud fra en risikovurdering – gennemlytte og analysere med henblik på at identificere mentaliseringsressourcer og -sårbarheder.

Bilag 11. Analysekema til mentaliseringsinterview til enlige uden børn

Identificering af kendetegn på mentaliseringsressourcer og -sårbarheder

Minut og sek.	Spørgsmål fra interviewet	Mentale tilstande, som nævnes	Mentaliseringsressourcer (R)	Mentaliserings-sårbarheder (S)
	Egen opvækst			
	1. Beskrivelse af forholdet til mor			
	2. Oplevelse med mor			
	3. Beskrivelse af forholdet til far			
	4. Oplevelse med far			
	5. Ude af sig selv			
	6. Afvist			
	7. Opvækst ift. plejeforælder			
	Parforhold/de nære voksenrelationer			
	8. Beskrivelse af relation			
	9. Godt sammen			
	10. Ikke godt sammen			
	11. Følelsesmæssigt presset			
	Synet på relation til egne børn/børn i omsorgsrelationer			
	12. Beskrivelse som voksen			
	13. Glæde			
	14. Bekymring			
	15. Vrede			
	16. Lyve			

Note: Spørgsmål markeret med rødt/fed skrift er de udvalgte nøglespørgsmål, som tilsynskonsulentent efterfølgende skal have fokus på og – ud fra en risikovurdering – gennemlytte og analysere med henblik på at identificere mentaliseringsressourcer og -sårbarheder.

Bilag 12. Kendetegn ved mentaliserende ressourcer

Tabel nr. 1: Kendetegn ved mentaliserende ressourcer

Processer	Typer af mentalisering
A	<p>Indtager en nysgerrig og åben holdning i forståelse af andre eller sig selv, som kommer til udtryk ved følgende kendetegn:</p> <ul style="list-style-type: none">• Viser en forståelse for, at mentale tilstande kan være uigennemsigtige; at man ikke med sikkerhed kan vide, hvad andre tænker og føler.• Udviser en tilgang til andres sind, der er præget af ydmyghed, samtidig med at det ikke er rent gætteeri at forestille sig, hvad der foregår i eget eller andres sind.• Giver udtryk for at vide, at man til en vis grænse kan skjule, hvordan man har det, for andre.
B	<p>Udviser eksplicitte bestræbelser på at forstå de mentale tilstande, der ligger til grund for adfærd ved følgende kendetegn:</p> <ul style="list-style-type: none">• Kommer med bud på bagvedliggende mentale tilstande hos sig selv eller andre ("ser bagom adfærd").• Viser anerkendelse af, at man kan have forskellige perspektiver; at andre kan have en anden oplevelse end ens egen.• Giver udtryk for, at man selv kan indeholde forskellige og til tider modsatrettede holdninger/følelser (ambivalens).• Forstår, at vi kan påvirke hinandens mentale tilstande – at vi bliver "smittet" af hinanden.
C	<p>Anerkendelse af udviklingsmæssige perspektiver i mentale tilstande, som kommer til udtryk i følgende kendetegn:</p> <ul style="list-style-type: none">• Ser forbindelserne imellem generationer. Bemærker, at den måde, som vi tænker på, ofte er påvirket af egen opvækst,• Inddrager et udviklingsmæssigt perspektiv – fx ved at vise forståelse for barnet ud fra, hvor det er i sin udvikling og alder.• Viser forståelse for, hvordan barnet kan trøstes og beroliges i relationen (af-fektregulering).• Udtrykker en forståelse for, at man kan ændre opfattelse, og at vores følelser og tanker kan forandre sig over tid.

Bilag 13. Analysekema til dilemmafilm

Identificering af kendetegn på mentaliseringsressourcer og -sårbarheder

Minut og sek.	Spørgsmål fra interviewet	Mentale tilstande, som nævnes	Mentaliseringsressourcer (R)	Mentaliserings-sårbarheder (S)
Film 1: Konflikt efter samvær				
	1. Mikkels følelser			
	2. Plejefars oplevelse			
	3. Ansøgers oplevelse			
	4. Filmen ender			
Film 2: Konflikt ved sengetid				
	1. Sofies følelser			
	2. Lenes og Jens' følelser og tanker			
	3. Ansøgers oplevelse			
	4. Filmen ender			

Socialstyrelsen

Socialstyrelsen

Edisonsvej 1

5000 Odense C

Tlf.: 72 42 37 00

www.socialstyrelsen.dk

September 2022